ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์
แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ปริญญานิพนธ์
ของ
กิริยา กุศลส่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา
มกราคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

บทคัดย่อ

ของ

กิริยา กุศลส่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา
มกราคม 2561

กิริยา กุศลส่ง. (2561). *ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษาและพลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.บุปผา ปลื้มสำราญ, อาจารย์ ดร.อนันต์ มาลารัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ระหว่างก่อนและหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ ของกลุ่มทดลอง และระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังเข้ารับโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1/ 2560 จำนวน 60 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมฯ จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมที่เลือกเรียนวิชาสุขศึกษาแบบปกติ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยประยุกต์ ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความเที่ยงตรงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และแบบทดสอบเรื่องผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำแนกเป็นแบบทดสอบความรู้เพศศึกษา จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยาก 0.36 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.28 – 0.73 ค่าความเชื่อมั่น .85 และแบบทดสอบทักษะชีวิต จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.23 – 0.63 ค่าความเชื่อมั่น .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เพศศึกษาและทักษะชีวิต เท่ากับ 12.93 และ 2.51 ตามลำดับ หลังเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.93 และ 3.83 ตามลำดับ 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หลังเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เพศศึกษาและทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เพศศึกษาและทักษะชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาเลือกอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

THE EFFECT OF SEX EDUCATION LEARNING MANAGEMENT FOR ENHANCING LIFE SKILL APPLYING PARTICIPATORY LEARNING CONCEPT FOR GRADE 8 PRASARNMIT DEMONSTRATION SCHOOL SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT

BY

KIRIYA KUSONSONG

Present in partial fulfillment of the requirements for the

Master of Education degree in Physical Education

at Srinakharinwirot University

January 2018

Kiriya Kusonsong. (2018). *The Effect of Sex Education Learning Management for Enhancing Life Skill Applying Participatory Learning Concept for Grade 8 Prasarnmit Demonstration School Srinakharinwirot University.* Master's thesis, M.Ed. (Physical Education).Bangkok: Graduate School,Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Bubpha Pluemsamran, Dr. Anan Malarat

This study aims to compare and to investigate the results before and after using participatory learning (PL) in sex education for Thai Grade Eight students at Srinakharinwirot University Demonstration School The participants were divided between the experimental group and the control group. The participants consisted of sixty Grade Eight students at Srinakharinwirot University Demonstration School in the first semester of 2017 academic year with thirty students in the experimental group and for the control group. The treatment were sex education lesson plans using PL validity from the experts. The instrumentation was a Sex Education Proficiency Test which has twenty questions, with a difficulty level of to 0.36 to 0.80, a discrimination of 0.28 to 0.73, and a reliability of .85 and Life Skill Test with twenty questions, discrimination at 0.23 – 0.63 and a reliability of .82. Then data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and a *t*-test at a 0.5 level of significance.

The results revealed the following:1) The eighth-grade students in the experimental group had mean scores om the Sex Education Proficiency Test and Life Skills Test before receiving the treatment at 12.93 and 2.51 respectively. After they received the treatment, they had a mean score of 16.93 and 3.83 respctively.2) The eighth-grade students in the experimental group had significantly higher (.05 level) mean scores on the of Sex Education Proficiency Test and Life Skill, Test after reaiving the treatment.3) The eighth-grade students were in the experimental group had significantly higher (.05 level) mean scores on the of Sex Education Proficiency Test and Life Skill Test than the students in control group.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิด
การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
ของ
กิริยา กุศลส่ง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา)
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่ ....8.....เดือน มกราคม .....พ.ศ 2561

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

.....ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. บุปผา ปลื้มสำราญ)

.....ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. อนันต์ มาลารัตน์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุษณี ศุภวรรธนะกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. บุปผา ปลื้มสำราญ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อนันต์ มาลารัตน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจาก อาจารย์ ดร. บุปผา ปลื้มสำราญ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์หลัก และ อาจารย์ ดร.อนันต์ มาลารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ร่วมเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

การสอบปากเปล่าได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุษณี ศุภวรรธนะกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน ซึ่งเป็นประธานและกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม อันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา เพชรใส ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัชรี ดวงจันทร์ อาจารย์ ดร. สุภิกา แดงกระจ่าง อาจารย์ ดร. ทนงศรี ภูริศรี และอาจารย์.ดร. ปนัดดา จูเภา ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร รองฝ่ายวิชาการ และคณาจารย์ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ตลอดทั้งนักเรียนทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา สมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้องทุกคนที่คอยช่วยเหลือห่วงใยและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมาตลอดระยะเวลาของการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาสุขศึกษาทุกท่าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมาจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

กรยา กุศลสง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา	9
ความหมายของเพศศึกษา	9
จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา	11
ขอบเขตเนื้อหาการสอนเพศศึกษา	12
แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต	14
หลักการ/แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	16
การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	16
แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL: Participatory Learning)	17
หลักการสอนทักษะ (Skills) แบบมีส่วนร่วม	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
งานวิจัยในประเทศ	23
งานวิจัยในต่างประเทศ	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
แบบแผนการทดลอง	30
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	31
ประชากร	31
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	53
สรุปผลการวิจัย	53
อภิปรายผล	55
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	59
ข้อเสนอแนะ	59
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป	60
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	66
ประวัติย่อผู้วิจัย	109

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 องค์ประกอบและลักษณะเฉพาะของการสอนทักษะ..... 19

2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม..... 21

3 แสดงลักษณะการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์..... 32

4 แสดงจำนวนความถี่และค่าร้อยละของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..... 45

5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 48

6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนกลุ่มทดลอง..... 48

7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการทดสอบทักษะชีวิต จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 49

8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทักษะชีวิตระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนเพศศึกษาในวิชาสุขศึกษาแบบปกติ..... 49

9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตแบ่งออกเป็น 3 ทักษะ จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..... 50

10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างก่อนเข้ารับโปรแกรมกับหลังเข้ารับโปรแกรม จำแนกตามทักษะแบ่งออกเป็น 3 ทักษะ..... 51

11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทักษะชีวิตระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนเพศศึกษาในวิชาสุขศึกษาแบบปกติ..... 52

12 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและแบบทดสอบทักษะชีวิต..... 93

13 ผลคะแนนการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ค่าความยาก..... 94

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า

14 ผลคะแนนการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ค่าความยาก..... 95

15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้เพศศึกษาก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกเป็นรายข้อ 96

16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้เพศศึกษาหลังการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกเป็นรายข้อ 98

17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนทดสอบเกี่ยวกับทักษะชีวิต ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 100

18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนทดสอบเกี่ยวกับทักษะชีวิต หลังการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 104

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดการวิจัย..... 7
2 องค์ประกอบ 4 ประการของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 18
3 แผนภูมิขั้นตอนการสอนทักษะ..... 20

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหาเรื่องเพศ มีความเกี่ยวข้องกับทุกช่วงวัย โดยเฉพาะในวัยรุ่น เนื่องจากจะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งร่างกายจิตใจ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเพศ วัยรุ่นจะเริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้ามเริ่มมีความรู้สึกทางเพศประกอบกับเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรงและอาจยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนักในเรื่องเพศ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีปัจจัยและสถานการณ์ที่ยั่วยุชักนำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายและอาจนำมาซึ่งการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจที่จะทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมายไม่ว่าจะเป็นโรคเอดส์ถูกพักการเรียนฆ่าตัวตาย ทำแท้งผิดกฎหมาย ทอดทิ้งเด็ก เป็นต้น วัยรุ่นจึงควรมีการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมรู้จักหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากปัจจัยและสถานการณ์เสี่ยงที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจเพื่อที่จะได้มีชีวิตอย่างสดใสในช่วงวัยรุ่นและเติบโตไปสู่ผู้ใหญ่อย่างมีความสุขการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมในปัจจุบันนำมาซึ่งปัจจัยและสถานการณ์ต่างๆ ที่ล่อแหลมและอันตรายต่อวัยรุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทางเพศเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของวัยรุ่นหากวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมจนเกิดการมีเพศสัมพันธ์อาจทำให้เกิดปัญหาการติดโรคเอดส์และโรคทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ ตามมาและในวัยรุ่นหญิงอาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจได้ดังนั้นนักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่นจึงควรเรียนรู้ถึงการหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากปัจจัยและสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจเพื่อที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม แต่เมื่อสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัววัยรุ่น เช่น ครอบครัว สังคม วัฒนธรรม ไม่พร้อมที่จะให้ความรู้ หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ในเรื่องเพศ โดยพบว่าครู และ/หรือผู้ปกครองบางคนยังมีความไม่เข้าใจ หรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนและไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน เข้าใจว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศเป็นเรื่องลามกอนาจาร ไม่มีความเหมาะสมที่จะสอน รวมไปถึงคิดว่าเป็นการ “ชี้โพรง” สนับสนุนให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์กันก่อนวัยอันควร อยากรู้อยากลอง จึงส่งผลให้วัยรุ่นมีการเรียนรู้เรื่องเพศกันเองอย่างลับๆ ดังนั้นการสอนเพศศึกษาจึงควรเน้นเพื่อเป็นการสร้างทัศนคติหรือค่านิยม และแนวคิดที่ดีงามต่อเพศศึกษา เสริมสร้างลักษณะนิสัยและความประพฤติทางเพศช่วยแก้ไขความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งแนวคิดหรืออิทธิพลอื่นๆ ให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป (สุชาติ โสมประยูรและคณะ. 2547: 182)

จากการที่วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้ อยากลอง และเรื่องเพศก็จะเป็นเรื่องที่วัยรุ่นให้ความสนใจถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะอยากเรียนรู้เรื่องเพศจากพ่อแม่ แต่ด้วยทัศนคติของพ่อแม่ที่เห็นว่ายังเป็นเรื่องที่ยังไม่ถึงช่วงที่วัยรุ่นควรจะคิดถึงในเรื่องเพศ ประกอบกับสถาบันครอบครัวในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มาเป็นครอบครัวแบบเดี่ยวมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจ

และการใช้ชีวิตที่ต้องมีการแข่งขันกัน ทำให้ครอบครัวมีเวลาให้แก่กันและกันน้อยลง ดังนั้นวัยรุ่นจึงพึ่งเพื่อนวัยเดียวกัน รวมไปถึงสื่อต่างๆ ที่เผยแพร่อยู่เช่น วิดิทัศน์ หนังสือเกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่ควรมีคำแนะนำสำหรับเด็กว่าสิ่งใดเป็นเรื่องที่ถูกหรือผิด แต่เมื่อพ่อแม่ไม่สามารถอยู่กับลูกได้ วัยรุ่นจึงไม่สามารถแยกแยะความผิดถูกได้ และนำไปปฏิบัติ ทำให้ก่อให้เกิดปัญหาหลายๆ อย่างตามมา

สถาบันโรงเรียนเป็นสถาบันรองจากสถาบันครอบครัวที่มีความสำคัญต่อการสอนเพศศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับเพศที่เด็กควรรู้มาจากครอบครัว แต่ใน ทางปฏิบัติพบว่า ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเพศศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบได้ ส่งผลให้โรงเรียนมีบทบาท หรือถูกกำหนดบทบาทในการสอนเพศศึกษามากขึ้น (สุชาติ โสมประยูร และ วรรณีโสมประยูร. 2531: 186) ทั้งนี้ที่ผ่านมาพบว่า การจัดการเรียนรู้เพศศึกษามีเป้าหมายเพื่องดการมีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะถึงวันแต่งงาน ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงในสังคมไทย แต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันพบว่าหญิงแม่บ้านและวัยรุ่นมีแนวโน้มติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์เพิ่มมากขึ้น ดังสะท้อนจากข้อมูลสรุปสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และการติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558 ของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขพบว่า มีผู้รับการปรึกษาเพื่อตรวจเชื้อเอชไอวีสะสม จำนวน 708,034 ราย ผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวนสะสม 481,241 ราย และจากการเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี ปี 2558 ในประชากรกลุ่มต่างๆ พบในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 0.5 นอกจากนี้จากรายงานผลแสดงสถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทยปี 2556 จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่าอัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่นอายุ 15 -19 ปี ในช่วง 11 ปี (2546 - 2556) มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปี 2546 ถึงปี 2550 และลดลงในปี 2551 ที่อัตราร้อยละ 39.79 หลังจากนั้นก็มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2554 มีอัตราสูงสุดที่ร้อยละ 46.60 และค่อยๆ ลดลง ในปี 2556 ที่อัตราร้อยละ 41.54 สิ่งเหล่านี้ บ่งชี้ว่าปัญหาเรื่องเพศ และการสอนเพศศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทางเพศของวัยรุ่นเท่าที่ควร ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดมาจากวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ต้องมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากความพร้อม และการมีส่วนร่วมในการสะท้อน จัดการ และป้องกันปัญหา ที่อาจตามมาของวัยรุ่นเอง การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบเดิมๆ ที่เน้นการบรรยายเนื้อหา จึงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาทางเพศที่เป็นอยู่

วิธีการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา จึงควรมีการปรับเปลี่ยนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนให้มากขึ้น กำหนดบทบาทในการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นหลัก โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการนำหลักการเรียนรู้เชิงประสบการณ์กับการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มมาประยุกต์ใช้กับเนื้อหาโดยมีหลักการคือ การสร้างความรู้โดยผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้เอง เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถกำหนดหลักการที่ได้จากการปฏิบัติและสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีหรือหลักการได้อย่างถูกต้อง โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จะสามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนได้ เพราะเป็นการ

จัดการเรียนรู้ที่ตอบข้อสงสัยของผู้เรียนในส่วนที่ไม่สามารถหาคำตอบได้จากการเรียนรู้ทั่วไป เพราะเพศศึกษาเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเรียนรู้ทางเนื้อหาได้เพียงอย่างเดียว ต้องมีกระบวนการในการฝึกทักษะจากสถานการณ์จำลอง เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง โดยกลวิธีที่เหมาะสมในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตั้งแต่ระยะแรก คือ การสอนให้ "คิดเป็น ทำเป็น" มี "ทักษะชีวิต" มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกับความต้องการ และสิ่งท้าทายที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ มีความยั้งคิด มีความเข้าใจ และมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม โดยการใช้โปรแกรมการสอนเจตคติและทักษะชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งอาจทำได้โดยผ่านการสอนในหลักสูตรหรือจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยให้ความสนใจนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จึงสำรวจโดยใช้เครื่องมือวัดและประเมินความสามารถและทักษะตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะชีวิต นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับผ่าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของวัยรุ่นโดยเน้นทักษะ เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระทางร่างกาย การเปลี่ยนแปลงระดับฮอร์โมนเพศ ทำให้เกิดแรงขับทางเพศขึ้น เริ่มสนใจเพศตรงข้าม มีอารมณ์รุนแรง อยากรู้อยากเห็น อยากทดลองเรื่องเพศ รักเพื่อนต่างเพศ จิตใจต้องการที่จะเป็นอิสระอย่างยิ่ง ซึ่งจะทำให้รูปแบบของการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้อง 3 ทักษะ คือ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพได้อย่างเหมาะสมกับวัยดังกล่าว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

2. เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

3. เพื่อเปรียบเทียบผลหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีประสิทธิผล

2. นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ให้แก่นักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ รวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านอื่น เช่น การใช้สารเสพติด เป็นต้น

4. นำเสนอผู้บริหาร ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในโรงเรียนให้มีความเหมาะสมเพิ่มมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 325 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เลือกเรียนวิชาเพิ่มเติมเลือก "ก้าวย่างอย่างเข้าใจ" ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 30 คน

2. กลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เลือกเรียนวิชาเพิ่มเติมเลือกเกี่ยวกับวิชาสุขศึกษา ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

2.2 ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประกอบด้วย 3 ทักษะคือ

2.2.1 ทักษะการตัดสินใจ

2.2.2 ทักษะการต่อรอง

2.2.3 ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

กำหนดขอบเขตของเนื้อหา คือ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ครอบคลุมเรื่อง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศ (Sexuality) ที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระและการดูแลสุขอนามัย ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่จะช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศได้อย่างเป็นสุขและปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและสมดุล

2. การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ครูจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ที่มาจากผู้เรียนซึ่งเกิดจากได้เสนอความคิดเห็นของตน การอภิปรายโต้แย้งกันและการใช้เวลาในการวิเคราะห์ประเด็นความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม

3. โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง ชุดของกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งประกอบด้วยทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ โดยประยุกต์เอาแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอน

4. การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาแบบปกติในรายวิชาเพิ่มเติมเลือกสุขศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาโดยวิธีการบรรยาย ประกอบไปด้วยเนื้อหาเรื่อง การสร้างและรักษาสัมพันธภาพ การคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

5. ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาฯ ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3 ด้าน คือ มีความรู้และทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา

6. ทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา หมายถึง ความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลในการปรับตัวและเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสม ประกอบด้วย

6.1 ทักษะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนเกี่ยวกับเพศศึกษาในการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม เน้นกระบวนการ ที่มีขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นระบุปัญหาที่ต้องตัดสินใจ ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และเอื้อต่อการตัดสินใจ ขั้นรู้จักทางเลือกจากสถานการณ์ที่มีอยู่ ขั้นบอกข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือกและขั้นรู้จักทางเลือกที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุดที่จะนำไปสู่การตัดสินใจเลือก

6.2 ทักษะการต่อรอง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการติดต่อสื่อสาร เพื่อร่วมกันตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยแต่ละฝ่ายจะแสดงความต้องการ ความรู้สึก ความคิดเห็นตลอดจนความคาดหวังของตนเองให้ทราบ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากความตั้งใจมาคล้อยตามตนเอง โดยรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

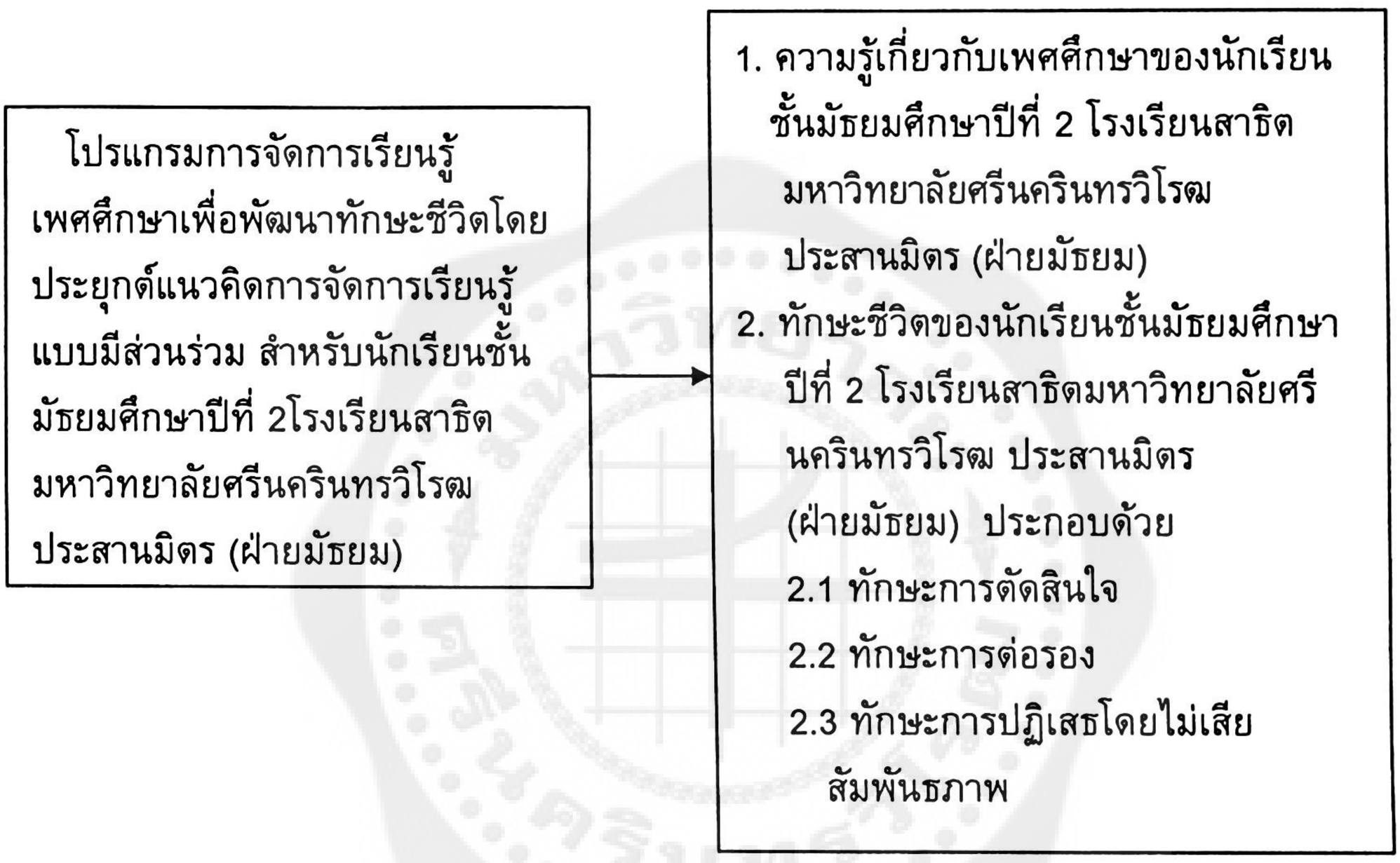
6.3 ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการรู้จักปฏิเสธกลุ่มเพื่อน เมื่อถูกชักชวนให้ไปเสี่ยงอันตรายทางเพศ โดยการเจรจาต่อรองเพื่อรักษาน้ำใจของผู้อื่นและรักษาจุดยืนหรือผลประโยชน์ของตนเอง

7. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาที่เป็นสหศึกษา

8. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชายและหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในภาคเรียนที่ 1/2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้มีแนวคิดที่จะศึกษาผลของการโปรแกรมจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและทักษะชีวิตดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้

2. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาดีกว่ากลุ่มควบคุม

3. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้

4. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการต่อรองดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้

5. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้

6. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจดีกว่ากลุ่มควบคุม

7. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการต่อรองดีกว่ากลุ่มควบคุม

8. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่ากลุ่มควบคุม

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐาน และแนวทางในการวิจัย โดยแยกประเด็นดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต
3. หลักการ/แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
   4.1 งานวิจัยในประเทศ
   4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา

ความหมายของเพศศึกษา

เพศศึกษา มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Sex Education ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์และคณะ (2546: 4) สรุปความหมายของคำว่า เพศศึกษา ไว้ว่า เพศศึกษาเป็นกระบวนการศึกษา (educational process) ที่ศึกษากันมาหลายปีแล้ว ด้วยเห็นว่ามีความสำคัญ และจำเป็นในการเรียนรู้ของมนุษย์ทุกคน เพื่อนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ของตนเองและยังถ่ายทอดสู่คนอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมด้วย โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง เพศศึกษาสามารถศึกษาทั้งระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการเตรียมบุคคลแต่ละคนในการเรียนรู้ความจริงของชีวิต สามารถปรับตัวได้ตามขั้นตอนของชีวิตได้อย่างไม่ลำบาก และจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ คือ การมีความรู้ มีทัศนคติ และมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในเรื่องเพศรวมถึง บทบาททางเพศด้วย

องค์การแพธ (2547: 9) กล่าวว่า เพศศึกษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศ (Sexuality) ที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระ และการดูแลสุขอนามัย ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรับผิดชอบและสมดุล จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ (2548: 10) ได้สรุปว่า เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยให้บุคคลมีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาในทุกๆ ด้าน ตั้งแต่การเจริญเติบโต โครงสร้าง และหน้าที่ของระบบสืบพันธ์ พัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ พฤติกรรมระหว่างเพศ และมนุษยสัมพันธ์อันดีงาม อันจะทำให้บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และการ

ปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำรงชีวิต ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดความเป็นระเบียบในชีวิตครอบครัวและสังคม

ศรินยา พรมคำ (2549: 26 - 27) เพศศึกษา (Sex Education) หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต ในเรื่องเกี่ยวกับเพศ ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งการ ศึกษาเรื่องเพศเริ่มได้ตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยให้ความรู้ที่เหมาะสม นอกจากนี้เพศศึกษายังประกอบด้วยพฤติกรรมทางเพศ การสืบพันธ์ เจตคติที่ดีในธรรมชาติทางเพศ พฤติกรรมทางเพศเกี่ยวกับสุขภาพ และความสัมพันธ์กับการคบหาสมาคมกันระหว่างหญิงชาย รวมไปถึงการรู้จักเลือกคู่ครองและครองชีวิตคู่ได้อย่างมีความสุข สามารถที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้เป็นคนดีของสังคม แม้ต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตครอบครัวและความสัมพันธ์ทางเพศก็รู้จักวิธีแก้ไขปรับตัวให้ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมมีความสุขในบั้นปลายชีวิต

กรรณานุช มูลคำ (2554: 7) เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่นักเรียนในเรื่องเพศศึกษาเกี่ยวกับทางด้านกายวิภาคและสรีรวิทยาของร่างกาย สุขภาพจิต พัฒนาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ การอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้บทบาทระหว่างชาย หญิง และด้านสังคมวิทยา เกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับบุคคล ตลอดจนการประพฤติตนตามเกณฑ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อนำไปผสมผสานกับการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

นริศรา คลื่นแก้ว (2554: 19) เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศแก่บุคคลที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ อันจะส่งผลให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สุมาลี สวยสอาด (2555: 367) เพศศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ตั้งแต่โครงสร้าง หน้าที่ของอวัยวะสืบพันธุ์ รวมทั้งมีการเจริญเติบโต พัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพที่จะทำให้บุคคลเกิดความรู้ความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพื่อให้เกิดทัศนคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้อง และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนเรื่องเพศในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านกายวิภาค สรีรวิทยาของร่างกาย สุขภาพจิต พัฒนาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ เจตคติ และการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทของชายและหญิง มีมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนประพฤติตนตามเกณฑ์ และขนบธรรมเนียมอันดีงาม เพื่อนำไปผสมผสานกับการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา

องค์การแพธ (2547: 9) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา ดังนี้

1. เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบในทางลบอันเนื่องมาจากพฤติกรรมทางเพศ เช่น การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การติดเชื้อเอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

2. เพื่อสร้างเสริมคุณภาพของความสัมพันธ์ ทั้งระหว่างเพศ เพื่อน คู่รัก และครอบครัว บนพื้นฐานของการเคารพและให้เกียรติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

3. พัฒนาความสามารถในการคิด การตัดสินใจ และการสื่อสารที่จะช่วยดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันความต้องการของตนเอง สามารถหาทางออกกับแรงกดดันหรือสิ่งชักจูงใจทั้งจากเพื่อนและสิ่งแวดล้อมได้อย่างผู้ที่รู้คิด สามารถรับผิดชอบและมีความสุขกับสิ่งที่ตัวเองเลือก

สุชาติ โสมประยูรและคณะ (2547: 181 - 182) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติ หรือค่านิยม และแนวคิดที่ดีงามต่อเพศศึกษาให้เด็กจะเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการตัดสินใจได้อย่างฉลาด

2. เพื่อเป็นการสร้างเสริมลักษณะนิสัยและความประพฤติทางเพศ รวมทั้งความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการกระทำต่างๆ เหล่านั้นทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม

3. เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องกระบวนการ ทางด้านกายวิภาคและด้านสรีรวิทยา สภาพของจิตใจ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ลักษณะทางสุขวิทยาและบทบาททางสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และชีวิตรอบครัว

4. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และรู้จักใช้ศัพท์หรือประมวลคำต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศและสามารถนำไปใช้สื่อความหมายกับผู้อื่น ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดแจ้ง ในผลที่สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตนและการแสดงความประพฤติทางเพศในลักษณะต่างๆ ของบุคคลว่าอาจเกิดผลลัพธ์ต่อบุคคลและสังคมได้ทั้งในทางดีและไม่ดี

6. เพื่อช่วยแก้ไขความเชื่อและความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งแนวความคิดหรืออิทธิพลอื่นๆ ที่อาจจะนำมาซึ่งความวิตกกังวลและปมด้อยต่างๆ ให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป

7. เพื่อช่วยสร้างเสริมความสมบูรณ์ของจิตใจ และอารมณ์ทางเพศของนักเรียนให้เจริญงอกงาม และพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยมุ่งที่บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เด็กเป็นสมาชิกที่พึงปรารถนายิ่งขึ้นของครอบครัว และเป็นบิดามารดาที่ดีในอนาคต

สรุปได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนให้เกิดความชัดเจนทางด้านค่านิยมที่ดีต่อเรื่องเพศ และมีพัฒนาการทางเพศที่ดีเหมาะสมกับวัย

ขอบเขตเนื้อหาการสอนเพศศึกษา

จากการศึกษาหลักสูตรการให้ความรู้เพศศึกษาในระบบการศึกษาไทย จะเห็นว่าไม่มีชื่อวิชาเพศศึกษาอยู่ เนื่องจากเนื้อหาของเพศศึกษาจะอยู่ในลักษณะของการบูรณาการอยู่ในรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาสุขศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา เป็นต้น

สำหรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 จะพบเนื้อหาของเพศศึกษาอยู่ในสาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการมนุษย์ และสาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว โดยจะแบ่งเนื้อหาการสอนไว้เป็นระดับๆ คือ

มัธยมศึกษาปีที่ 1

สาระที่ 1 เรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการวัยรุ่น

สาระที่ 2 เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และพัฒนาการทางเพศ และทักษะการปฏิเสธ

มัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระที่ 1 เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาในวัยรุ่น ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการ ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สาระที่ 2 เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติเรื่องเพศ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

มัธยมศึกษาปีที่ 3

สาระที่ 1 เรื่องอิทธิพลและความคาดหวังของสังคมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น

สาระที่ 2 เรื่องอนามัยเจริญพันธ์

องค์การแพท (2547: 10 - 11) กล่าวว่า ขอบเขตการสอนเพศศึกษาควรครอบคลุมเกี่ยวกับเนื้อหาในด้านต่างๆ ดังนี้

พัฒนาการของมนุษย์ (Human Development) การเปลี่ยนแปลงทางสรีระเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นหนุ่มสาว พัฒนาการทางเพศ การสืบพันธ์ ภาพลักษณ์ต่อร่างกาย (Body image) ตัวตนทางเพศและรสนิยมทางเพศ (Sexual identity and orientation)

สัมพันธภาพ (Relationships) ในมิติของครอบครัว เพื่อน การคบเพื่อนต่างเพศ ความรัก การใช้ชีวิตคู่ การแต่งงาน การเป็นพ่อแม่

พฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behavior) ที่พัฒนาไปตามช่วงชีวิต การเรียนรู้อารมณ์เพศ การจัดการอารมณ์เพศ การช่วยตัวเอง จินตนาการทางเพศ การแสดงออกทางเพศ การละเว้นการมีเพศ สัมพันธ์ การตอบสนองทางเพศ การเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ

สุขภาพทางเพศ (Sexual Health) เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์จากความสัมพันธ์ทางเพศ เพศศึกษา ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย วิธีการคุมกำเนิด การทำแท้ง การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ การล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ และอนามัยเจริญพันธ์

สังคมและวัฒนธรรม (Society Culture) วิธีการเรียนรู้และการแสดงออกในเรื่องเพศของบุคคล ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น เพศศึกษาจึงควรเปิดโลกทรรศให้เข้าใจบทบาททางเพศ เรื่องเพศในบริบทของสังคม วัฒนธรรม กฎหมาย ศิลปะและสื่อต่างๆ

ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต (Personal Skills) เพราะความรู้และข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับเพศนั้นไม่พอเพียงที่จะช่วยให้เยาวชนสามารถรับมือกับเหตุการณ์และแรงกดดันต่างๆ ที่ประสบในชีวิตจริง เพศศึกษาควรนำไปสู่การพัฒนาให้เยาวชนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ได้แก่

- การให้คุณค่ากับสิ่งต่างๆ ซึ่งระบบการให้คุณค่านี้เป็นตัวชี้นำพฤติกรรม เป้าหมาย และการดำเนินชีวิตของเรา
- การสื่อสาร การรับฟัง การแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดที่สอดคล้องหรือแตกต่างกัน
- การตัดสินใจ การต่อรอง การทำความตกลงเพื่อบรรลุความตั้งใจหรือทางเลือกที่ตนสามารถรับผิดชอบได้
- การรักษาและยืนยันในความเป็นตัวของตัวเอง สามารถแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น
- การจัดการกับแรงกดดันจากเพื่อน สิ่งแวดล้อม และอคติทางเพศ
- การแสวงหาคำแนะนำความช่วยเหลือการจำแนกแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องออกจากที่ไม่ถูกต้อง

สรุปได้ว่า ขอบเขตการสอนเพศศึกษาในสถานศึกษา ควรครอบคลุมเกี่ยวกับเนื้อหาในด้านพัฒนาการของมนุษย์ ด้านสัมพันธภาพ ด้านพฤติกรรมทางเพศ ด้านสุขภาพทางเพศ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และควรมีทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เพราะความรู้ที่ได้รับควรนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การให้คุณค่ากับสิ่งต่างๆ การสื่อสาร การรับฟัง การแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจ การต่อรอง การทำความตกลงเพื่อบรรลุความตั้งใจหรือทางเลือกที่ตนสามารถรับผิดชอบได้ การรักษาตัวเอง การแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น การจัดการกับแรงกดดันจากเพื่อน สิ่งแวดล้อม และอคติทางเพศ และ การแสวงหาคำแนะนำความช่วยเหลือ การจำแนกแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องออกจากที่ไม่ถูกต้องได้

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO.1994: 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถในการปรับตัว และมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการเผชิญกับสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมอนามัย (2539: 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

นริศรา คลื่นแก้ว (2554: 27) ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลทางสังคม ในการทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง การปรับตัวและจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในขณะที่เผชิญกับสถานการณ์วิกฤติได้ และทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

กรรณานุช มูลคำ (2554: 14) ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามมารถของบุคคล โดยใช้ความรู้เจตคติและทักษะในการปรับตัว จัดการกับความต้องการและอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้ชีวิตของบุคคลประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิตหมายถึง ความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลในการปรับตัวและเลือกทางเดนชีวิตที่เหมาะสมเพื่อที่จะสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการฝึกฝนอบรม

โดยธรรมชาติแล้วทักษะชีวิตจะมีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม แต่ในภาพรวมจะพบว่ามีทักษะชีวิตหลัก (Core Life Skills) อยู่ 10 ประการ ดังนี้ (WHO.1994 : 1)

1. การตัดสินใจ (Decision making) เป็นสิ่งที่นำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิต ซึ่งถ้าบุคคลมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ โดยมีการประเมินทางเลือกและผลจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้นๆ จะมีผลต่อสุขภาพอนามัยของบุคคลนั้นๆ

2. การแก้ปัญหา (Problem solving) เมื่อบุคคลมีปัญหาต่างๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ทำให้เกิดภาวะความตึงเครียดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทักษะการแก้ปัญหาจะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ ปัญหาต่างๆ ในชีวิตของเขาได้

3. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ในการค้นหาทางเลือกต่างๆ และผลที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก ถึงแม้ว่ายังไม่มีการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาก็ตาม ความคิดสร้างสรรค์ยังช่วยให้บุคคลสามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านมา มาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

4. ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารและประเมินปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรม เช่น ค่านิยม แรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน อิทธิพลจากสื่อต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

5. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่างๆ โดยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ความปรารถนา ความต้องการ การขอร้อง การเตือนและการขอความช่วยเหลือ

6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal relationship skills) สามารถช่วยให้บุคคลมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และสามารถที่จะรักษาและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข และรวมถึงการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแหล่งสำคัญของแรงสนับสนุนทางสังคม

7. ความตระหนักในตนเอง (Self-awareness) เป็นความสามารถในการเข้าใจในจุดดี จุดด้อยของตนเอง อะไรที่ตนเองปรารถนา และไม่พึงปรารถนาและเข้าใจในความแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ

8. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Sympathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและความเห็นใจบุคคลที่แตกต่างจากเรา ถึงแม้ว่าเราจะไม่คุ้นเคย ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีทางสังคม เช่น ความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือและดูแล เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้มีภาวะบกพร่องทางจิตใจ หรือบุคคลที่ไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม

9. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotions) เป็นการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้สามารถตอบสนองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เช่น อารมณ์รุนแรงต่าง ๆ หรือความเศร้าโศกที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพ

10. การจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถในการรู้ถึงสาเหตุของความเครียด และรู้ถึงหนทางในการควบคุมระดับความเครียดเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในวิถีชีวิต การเรียนรู้วิธีผ่อนคลายเมื่ออยู่ในภาวะความตึงเครียดได้อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพ

องค์การอนามัยโลก (อ้างใน กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข, 2542: 1) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 องค์ประกอบ จัดเป็น 5 คู่ และสามารถจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ 3 ด้าน ดังนี้

- ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์
- ด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนและความเห็นใจผู้อื่น
- ด้านทักษะพิสัย มี 3 คู่ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

จากการกล่าวถึงการจัดองค์ประกอบของทักษะชีวิตจะเห็นว่าสามารถองค์ประกอบของทักษะชีวิต 10 องค์ประกอบและสามารถจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ถึง 3 ด้านด้วยกัน โดยผู้วิจัยได้เลือกมาเพียง 3 ทักษะคือ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

หลักการ/แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2545: 41) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มหรือศึกษาด้วยตนเอง นักเรียนจะร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนฝึกปฏิบัติการวางแผนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและทำรายงานผลการเรียนรู้

สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2549: 34 - 35) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะลักษณะของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ ทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำผู้ตาม และที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนมากที่สุดวิธีหนึ่ง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตยฝึกการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ต่อผู้สอน ต่อสถานศึกษาและต่อสังคม

กรรณานุช มูลคำ (2554: 20) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะทำให้นักเรียนได้ค้นพบตนเอง เข้าใจความต้องการและทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง ได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะการแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้ฝึกทักษะการเรียนร้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำและผู้ตาม ฝึกทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานอื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาไปสู่การเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอน ผู้ปกครอง และสังคม ปรารถนาอย่างยิ่ง

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลักษณะต่อไปนี้ จะช่วยให้เข้าใจเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น (อลิศรา ชูชาติ, 2539)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ คือ การมีส่วนร่วมด้านร่างกาย การมีส่วนร่วมด้านสติปัญญา การมีส่วนร่วมด้านสังคม และการมีส่วนร่วมด้านอารมณ์ เพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบตนเอง เข้าใจความต้องการและทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง ได้รับการฝึกฝนทักษะการแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ผู้สอนจึงควรจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง ให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่มสร้างความรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การคิด การปฏิบัติ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ด้วยความกระตือรือร้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL: Participatory Learning)

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยหลักการเรียนรู้พื้นฐาน 2 อย่างคือ (กรมสุขภาพจิต. 2544: 13-15)

1. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) เป็นการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม มีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

1.1 เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

1.2 ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) คือ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลาไม่ได้นั่งฟังการบรรยายอย่างเดียว

1.3 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

1.4 ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง

1.5 อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น การพูดหรือการเขียน การวาดรูป การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้

องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

โคล์บ (Kolb) ได้กล่าวถึงวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนควรมีทักษะในการเรียนรู้ทั้ง 4 องค์ประกอบ แม้บางคนจะชอบ/ถนัด หรือมีบางองค์ประกอบมากกว่า เช่น เคยมีประสบการณ์จริง แต่ถ้าไม่ชอบแสดงความคิดเห็น หรือไม่นำประสบการณ์มาร่วมอภิปราย ผู้เรียนนั้นก็จะขาดการมีทักษะในองค์ประกอบอื่น ฉะนั้นผู้เรียนจึงควรมีทิศทางการเรียนรู้ทุกด้าน และควรมีพัฒนาการเรียนรู้ให้ครบวงจร หรือทั้ง 4 องค์ประกอบ

กรงสุขภาพจิตได้สรุปองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็น 4 ประการ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 13-15)

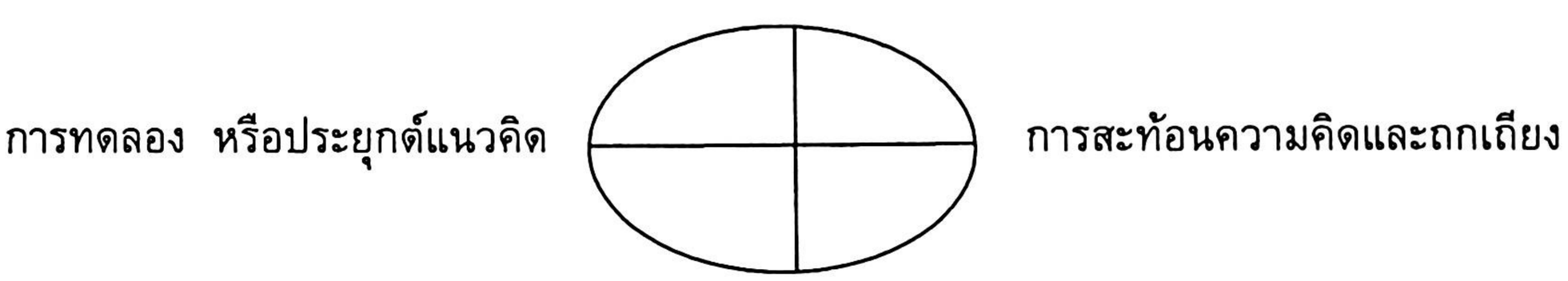
1. ประสบการณ์ (Experience) ครูช่วยให้นักเรียนนำประสบการณ์เดิมของตนเองมาพัฒนาความรู้

2. การสะท้อนความคิดและถกเถียง (Reflex and discussion) ครูช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง

3. เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and conceptualization) นักเรียนเกิดความเข้าใจและนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด อาจเกิดขึ้นโดยนักเรียนเป็นฝ่ายริเริ่มแล้วครูช่วยเติมแต่งให้สมบูรณ์ เป็นความคิดรวบยอด

4. การทดลองหรือการประยุกต์ (Experiment/Application) นักเรียนนำเอาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะ หรือสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของนักเรียนเอง

องค์ประกอบเหล่านี้สามารถสรุปเป็นภาพรวม ดังแสดงในภาพประกอบ 2 (กรมสุขภาพจิต. 2544: 7)

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบ 4 ประการของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำเป็นต้องจัดให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบทั้ง 4 มีความสัมพันธ์เป็นไปอย่างพลวัต เกี่ยวข้องมีผลถึงกัน โดยอาจเริ่มจากจุดใด จุดหนึ่ง และเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างองค์ประกอบต่างๆ แต่ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากประสบการณ์หรือความคิดรวบยอด ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบจะช่วยให้ผู้เรียนได้ดึงข้อมูลเก่า หรือรับข้อมูลใหม่บางส่วนก่อนเพื่อนำไปส่การอภิปรายและการประยุกต์ใช้ ระยะเวลาของแต่ละองค์ประกอบไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ผู้สอนสามารถจัดได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบ เช่น ถ้าเนื้อหาที่สำคัญมากก็อาจใช้เวลามาก หรือถ้าผู้สอนมีประเด็นในการอภิปรายที่สำคัญและมากก็อาจใช้เวลาในการอภิปรายมากกว่า หรือถ้าผู้สอนมีประเด็นในการอภิปรายที่สำคัญและมากก็อาจใช้เวลาในการอภิปรายมากกว่าส่วนขององค์ประกอบความคิดรวบยอด

2. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group process) เป็นการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อประกอบไปกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และกระบวนการกลุ่ม จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

หลักการสอนทักษะ (Skills) แบบมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะ (Skills) โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการสอนที่เชื่อมโยงให้เกิดความชัดเจนในทักษะนั้นๆ เห็นขั้นตอนที่ปฏิบัติได้และผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ใกล้ตัว เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแล้ว การสอนทักษะ จึงมีลักษณะเฉพาะดังนี้

ตาราง 1 องค์ประกอบและลักษณะเฉพาะของการสอนทักษะ

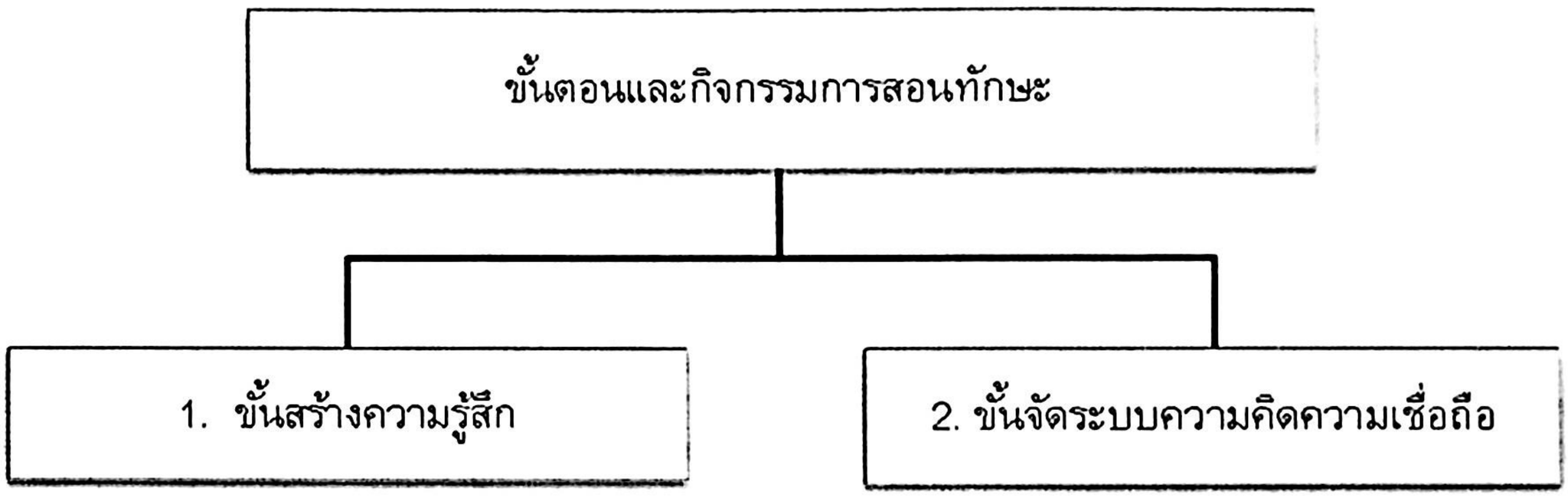
องค์ประกอบของ PL	ลักษณะเฉพาะของการสอนทักษะ
ประสบการณ์	จัดประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะตามจุดประสงค์
การสะท้อนความคิดและอภิปราย	นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ในการวิเคราะห์ปัญหา หากฎเกณฑ์ หรือวิเคราะห์ขั้นตอนในการฝึกทักษะต่างๆ
การสรุปความคิดรวบยอด	ได้ความคิดรวบยอดหลายขั้นตอน ทั้งจากการฟังบรรยายจากการสังเกต การสาธิต การประเมินผลในกลุ่มและการประเมิน ผลรวม
การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด	นักเรียนได้มีโอกาสฝึกซ้ำๆ โดยการแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ต่างๆ

ที่มา: กรมสุขภาพจิต. (2543). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม : 16.

ทักษะเป็นความสามารถที่คนเราไม่เคยมีมาก่อน แต่ได้เรียนรู้หรือมีประสบการณ์และได้ปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ การสอนทักษะมี 2 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นรู้ชัดเห็นจริง เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนรับรู้ว่า ทักษะเหล่านั้นมีความสำคัญและฝึกฝนให้ทำเป็นหรือทำได้อย่างไร

2. ขั้นลงมือกระทำ เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้จากขั้นตอนแรก ดังแสดงในภาพประกอบ 3 (กรมสุขภาพจิต. (2543: 16)

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิขั้นตอนการสอนทักษะ

ขั้นรู้ชัดเห็นจริง ครูใช้การบรรยายนำประกอบกับการยกตัวอย่าง และให้นักเรียนร่วมอภิปรายถึงความสำคัญและวิธีการฝึกทักษะนั้น ๆ จากนั้นจะใช้สถานการณ์จำลองให้นักเรียนคิดใช้ทักษะดังกล่าวหรือใช้การสาธิต ซึ่งอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้ การสาธิตจะช่วยให้นักเรียนเห็นจริงเป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน จากนั้นให้นักเรียนจัดกลุ่มย่อย หรือกลุ่มระดมสมองเพื่อหากฎเกณฑ์

ขั้นลงมือกระทำ เป็นการให้นักเรียนฝึกทักษะโดยการใช้บทบาทสมมติ (Roal play) หรือการซ้อมบท (Reherarsal play) เป็นกิจกรรมหลัก และมีการฝึกซ้ำโดยผลัดกันแสดงบทบาทจนชำนาญ ดังนั้น การฝึกอบรมนี้จะต้องฝึกให้ครูมีทักษะ ในการใช้สถานการณ์จำลองและการสาธิตเพื่อให้นักเรียนเห็นจริง ขณะเดียวกันก็มีทักษะในการนำมาฝึกบทบาทสมมติหรือการซ้อมบท และการประเมินผลการฝึกได้ ซึ่งมีรายละเอียดของกิจกรรมสรุป ดังแสดงในตาราง 2 (กรมสุขภาพจิต: 24 - 25)

ตาราง 2 สรุปขั้นตอนและกิจกรรมการสอนทักษะ

ขั้นตอน	องค์ประกอบ PL	กิจกรรม
1. ขั้นรู้ชัดเห็นจริง	ความคิดรวบยอด	บรรยายนำเพื่อให้ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็นในเวลาสั้นๆ
	ประสบการณ์	กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง หรือสาธิต - กรณีศึกษาเป็นการตั้งโจทย์ให้ผู้เรียนคิดและแสดงความเห็น - สถานการณ์จำลอง เป็นการตั้งโจทย์เป็นเหตุการณ์ที่มีผู้แสดง - การสาธิต เป็นการแสดงให้เห็นขั้นตอนปฏิบัติที่ถูกต้องโดยอาจแสดงเปรียบเทียบกับการปฏิบัติที่ไม่ถูกขั้นตอน
	สะท้อนความคิดและอภิปราย	การวิเคราะห์กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง หรือสาธิต
2. ขั้นลงมือกระทำ	ประยุกต์แนวคิด	การฝึกปฏิบัติ โดยการฝึกทักษะเป็นขั้นตอนหรือครบองค์ประกอบของทักษะนั้น โดยการแสดงบทบาทสมมติ หรือการฝึกซ้อมบท เพื่อให้เกิดความชำนาญ
	ความคิดรวบยอด	การประเมินการฝึก โดยให้สมาชิกในกลุ่มฝึกประเมินกันเอง และผู้สอนประเมินอีกครั้งในกลุ่มใหญ่

ที่มา: กรมสุขภาพจิต. (2543). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม : 17

กิจกรรมในการสอนทักษะ

ในการสอนทักษะมีกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. ขั้นรู้ชัดเห็นจริง กิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่

1.1 การบรรยายนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนให้เกิดความน่าสนใจและให้ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็น ควรเป็นการใช้เวลาที่สั้นและดึงการมีส่วนร่วมจากผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามหรือยกตัวอย่างที่ใกล้ตัว แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

1.2 ประสบการณ์การใช้ทักษะ แบ่งได้เป็น 3 ชนิด

1.2.1 กรณีศึกษา คือ ผู้สอนตั้งเป็นโจทย์ให้ผู้เรียนคิดและแสดงความเห็นว่าจะทำอย่างไรกับกรณีศึกษา

1.2.2 สถานการณ์จำลอง คือ ผู้สอนกำหนดโจทย์เป็นสถานการณ์จำลองแล้วนำไปแสดง โดยผู้สอนสมมติตนเองเป็นบุคคลตามโจทย์ และแสดงการสนทนาตอบโต้กับผู้เรียนทั้งห้อง ซึ่งสมมติเป็นคู่สนทนาหรือให้ผู้เรียนจับคู่สนทนากันเอง จุดสำคัญของการเรียนรู้อยู่ที่การอภิปรายและการสอนประกอบสถานการณ์จำลอง

1.2.3 การสาธิต โดยแสดงบทบาทสมมติ มักให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเป็นคู่สนทนาคนใดคนหนึ่งหรือเป็นทั้ง 2 คน โดยผู้สอนจะซักซ้อมบทกับผู้เรียนที่ขึ้นมาร่วมสาธิตก่อน หลังจากนั้นผู้สอนจะนำบทสนทนา (Dialog) ขึ้นกระดานหรือแผ่นใส เพื่ออภิปรายและสอนประกอบบทสนทนานั้น

1.3 การอภิปรายในกลุ่มเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์จากสถานการณ์จำลองหรือจากการสาธิตเพื่อให้เข้าใจชัดเจนถึงขั้นตอนและวิธีการในแต่ละขั้นตอน

2. ขั้นลงมือกระทำ กิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การฝึกปฏิบัติ ทำได้โดยการฝึกบทบาทสมมติและการฝึกซ้อมบท

2.1.1 การฝึกบทบาทสมมติ เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการฝึกทักษะ โดยสมมติตัวละครและสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นตัวละครตามโจทย์ ดังนั้นต้องกำหนดโจทย์ให้ชัดเจน คือ สถานการณ์ บทบาทของตัวละคร 2 ฝ่าย และบทบาทของผู้สังเกตการณ์ การฝึกบทบาทสมมติอาจแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่ม 2 คน กลุ่ม 3 คน หรือกลุ่มย่อย 5 - 6 คน ยิ่งกลุ่มมีคนมากขึ้นก็จะมีการเรียนรู้กันเองมากขึ้นจากการอภิปรายกลุ่ม แต่จะใช้เวลามากกว่าจะฝึกได้ทั่วถึง

2.1.2 การฝึกซ้อมบท เป็นการให้ผู้เรียนฝึกเป็นตัวของผู้เรียนเองในสถานการณ์ที่เป็นที่ทราบกันว่าเกิดขึ้นได้จริงในชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้เรียน (ผู้ฝึก) และเพื่อนๆ ได้ช่วยกันดูว่ามีการใช้ทักษะอย่างไร

2.2 การประเมินการฝึก เป็นการช่วยกันสะท้อนความคิดว่าสิ่งที่ผู้ฝึกทำไปนั้นตรงตามขั้นตอนที่ควรจะเป็นหรือไม่ การประเมินการฝึกสามารถทำได้โดยให้ผู้เรียนประเมินกันเองในกลุ่ม หรือผู้สอนกับผู้เรียนช่วยกันประเมินในชั้นเรียน หรือทั้ง 2 แบบ

2.2.1 ในกรณีที่ให้ผู้เรียนประเมินกันเอง ผู้สอนควรกำหนดในใบงานให้ชัดเจนว่าจะประเมินอย่างไร เช่น "หลังจากฝึกให้ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายว่าผู้ที่แสดงเป็นมาลี ทำได้ตามขั้นตอนหรือไม่ สมศักดิ์ตอบสนองอย่างไร ขั้นตอนไหนที่มีความยุ่งยากในการฝึก และในชีวิตจริงจะนำทักษะนี้ไปใช้ได้หรือไม่ เพียงใด"

2.2.2 ในกรณีผู้สอนช่วยประเมิน ผู้สอนอาจใช้วิธีสุ่มให้ผู้ฝึกออกมาแสดงหน้าชั้น ผู้สอนช่วยวิจารณ์ประกอบความคิดเห็นของนักเรียนในชั้น หรือผู้สอนอาจใช้วิธีสัมภาษณ์หรือให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วผู้สอนให้ข้อเสนอแนะ

จากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ดังนี้ การสอนทักษะแบบมีส่วนร่วม ครูควรจัดประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะตามจุดประสงค์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในการวิเคราะห์ปัญหา หากฎเกณฑ์ หรือวิเคราะห์ขั้นตอนในการฝึกทักษะต่างๆ ทำให้ได้ความคิดรวบยอดหลายขั้นตอน ทั้งจากการฟังบรรยาย จากการสังเกต การสาธิต การประเมินผลในกลุ่มและการประเมินผลรวม ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกซ้ำๆ โดยการแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดทักษะอย่างยั่งยืน โดยต้องคำนึงถึงจุดเน้นของการสอนทักษะแบบมีส่วนร่วมเป็นหลัก คือ นักเรียนจะต้องได้ลงมือกระทำหรือฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ไกรเดช ศรีศุภกร (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านป่าตองท่าเนินสามัคคี ตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 คน พบว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าเนื้อหาความรู้เพิ่มมากขึ้น มีการพัฒนาความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งเป็นผลมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน ได้เรียนรู้ในเรื่องที่สนใจและมีความต้องการอยากเรียน มีการวางแผนและสืบค้นข้อมูล โดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีอิสระในการแสวงหาความรู้ ฝึกการคิดวิเคราะห์และบูรณาการความรู้ โดยใช้ประสบการณ์และทักษะต่างๆ สร้างความรู้ด้วยตนเอง

ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระประจักษ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนแม่พระประจักษ์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 39 คน โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ ผลการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมัยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3มีความคิดเห็นต่อวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องการอ่านจับใจความโยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นว่าบรรยากาศมีความเป็นกันเอง สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนและการแสวงหาความรู้ได้

ศุภรัตน์ ศรีชาติ (2547: ข) ได้ศึกษาพัฒนาชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 44 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาอยู่ในระดับดีมาก และมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยชุดการสอนร้อยละ 81 อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เจษฎาภรณ์ สายถิ่น (2553: 94 - 104) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการติดเกมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสันติศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนสันติศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทั้งหมด 5 กิจกรรมผลการวิจัยพบว่า จากการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี และผลการใช้กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องเกมคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ ค่าเฉลี่ยคะแนนความตระหนักเกี่ยวกับการเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติตัวของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชุดินธร จังสถิตย์กุล (2553: 115 - 118) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุระหว่าง 14-15 ปี โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองจำนวน 34 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 33 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันโรค การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรคเอดส์ การรับรู้ความรุนแรงต่อโรคเอดส์ การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการป้องกันโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกันโรค การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรคเอดส์ การรับรู้ความรุนแรงต่อโรคเอดส์ การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการป้องกันโรคเอดส์ สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรรณานุช มูลคำ (2554: 75 - 79) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรกานท์บ้านโอ่ง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียวกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 42 คน โดยมีการทดสอบก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 กิจกรรม ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องเพศศึกษาเพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโดยรวม มีความตั้งใจและเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ กล้าแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย มีความเชื่อมั่นในการกระทำของตน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สามารถ

ยอมรับผู้อื่น มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ มีความสุข สนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสรุปความรู้และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

นริศรา คลื่นแก้ว (2554: 71 - 74) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถของครอบครัวในการสอนเพศศึกษาและทักษะปฏิเสธแก่บุตรวัยแรกรุ่นหญิง โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยกึ่งทดลองของมารดาที่มีมีบุตรวัยแรกรุ่นหญิงจำนวน 52 คน โรงเรียนแห่งหนึ่งในพื้นที่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 26 คน กลุ่มควบคุม 26 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการสอนเพศศึกษาและทักษะปฏิเสธ รูปแบบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โยการอบรมจำนวน 2 วัน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนความรู้ เจตคติ และการสอนเพศศึกษาและทักษะชีวิตเพิ่มมากขึ้นและดีกว่ากลุ่มควบคุม

ดวงจันทร์ เพลียนอก (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันปัญหาทางเพศในวัยเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน พบว่านักเรียนมีการป้องกันปัญหาทางเพศมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรีไพร ปอสิงห์ และอนง หาญสกุล (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ตำบลหนองบัวโคก อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในตำบลหนองบัวโคก อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 45 คน พบว่า การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการดูแลส่งเสริมสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุตามโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1. การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต 2. การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในช่องปาก 3. การส่งเสริมการออกกำลังกาย 4. การดูแลสุขภาพทั่วไป และ 5. ด้านอาหารและโภชนาการ พบว่าผู้สูงอายุมีระดับความรู้ในการดูแลส่งเสริมสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง และผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับการปฏิบัติตัวในการดูแลส่งเสริมสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูงขึ้น

ภัทธรวดี สีสด (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านในล็อค อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2553 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนหลังได้รับการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนเรียน

นิภา กิมสูงเนิน (2557: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมวิชา การพยาบาลอนามัยชุมชนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิตโดยเป็นการวิจัยแบบ One-Group Pre-Post-Test Design เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม และศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 จำนวน 141 คน ที่เรียนวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2555 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยในต่างประเทศ

ลอเร้นซ์ และคณะ (Lawrence, et al. 1994: 425 - 435) ได้ศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาโดยการรับรู้พฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือวัยรุ่น ที่พึ่งพาสารเสพติดในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ปีค.ศ.1994 ในวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มทดลองคือวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดที่ถูกส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาด้วยยา จำนวน 19 คน ซึ่งจะได้รับกิจกรรมเพื่อลดอัตราเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ประกอบกับการให้ความรู้เรื่องความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ทักษะความสามารถทางด้านสังคม ได้แก่การยืนยันสิทธิในการมีเพศสัมพันธ์ (Sexual assertion) การเจรจาต่อรองกับคู่นอนของตน (Partner negotiation) ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) เทคนิคการใช้ถุงยางอนามัยและการฝึกการแก้ปัญหา (Problem solving training) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องการติดเชื้อเอดส์และโรคเอดส์เพิ่มขึ้น มีเจตคติในทางที่ดีต่อการป้องกันโรค มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้น มีการรับรู้การเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีมากขึ้น (HIV vulnerability) และมีความคาดหวังในความสามารถภายในตนเองดีขึ้น และจากรายงานด้วยตนเอง (Self-report) พบว่าการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์มีอัตราลดลง ร่วมกับการตรวจสอบจากข้อมูลการไปรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ก็พบว่ามีอัตราลดลงเช่นเดียวกัน

โอมู (Omu. 1994: 11) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดหลักสูตรเพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษาในเด็กก่อนวัยรุ่น เพื่อให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และเพื่อประโยชน์ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในเด็กวัยรุ่นในวันข้างหน้าได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดหลักสูตรเพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษาในเด็กก่อนวัยรุ่น เพื่อให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และเพื่อประโยชน์ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในเด็กวัยรุ่นในวันข้างหน้าเว้นวรรครวมทั้งการป้องกันการติดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะโรคเอดส์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทดลองทำบทเรียนเกี่ยวกับการเตรียมตัวเข้าสู่วัยรุ่น (10 บท) และสอนในกลุ่มทดลองที่เมือง Benin และกลุ่มควบคุม (ไม่มีการสอน) ในเมือง Kaduna ผลจากการศึกษาพบว่า

หลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเพศดีกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทเรียนนั้นมีประสิทธิผล และเนื้อหามีความเหมาะสมไม่ขาดต่อศีลธรรม นอกจากนี้ยังได้เสนอว่า การเตรียมตัวผู้สอนหรือการฝึกหัดครูผู้สอน การเตรียมคู่มือการสอนตลอดจนผู้ปกครองจะมีส่วนช่วยในการสอน

ซูซานและคณะ (Susan, et al. 1995: 145 - 151) ได้ศึกษาผลกระทบของโปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนระหว่างปี ค.ศ. 1993 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของการดำเนินโปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน ต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ป้องกันโดยถุงยางอนามัยและความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียน เกรด 7 และ 8 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของการดำเนินโปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน ต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ป้องกันโดยถุงยางอนามัย และวัดความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียน เกรด 7 และ 8 ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง จากโรงเรียนทั้งหมด 15 แห่ง โดยกลุ่มทดลอง 10 แห่ง กลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับกิจกรรมการทดลองใดๆ นอกจากการสอนเพศศึกษาตามปกติ ส่วนกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์แบบเบ็ดเสร็จจำนวน 10 บทเรียนใน เกรด 7 และเพิ่มเติมอีก 5 บทเรียนในเกรด 8 เนื้อหาการสอนประกอบด้วยบทเรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์รวมทั้งการฝึกทักษะการตัดสินใจ (Decision-making) และทักษะการจราจาต่อรอง (Resistance / Negotiation skill) โดยใช้วิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active learning) และเทคนิคการสร้างทักษะ (Skill-building Techniques) ได้แก่การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม ตัวแบบจากวีดีโอ การฝึกปฏิบัติในกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมติ การระดมสมอง และการอธิบายเกี่ยวกับคำถามที่เป็นความลับของนักเรียน มา 10 โปรแกรมการดำเนินการ พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมีประสิทธิผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงและเพิ่มความตั้งใจที่จะมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยสูงขึ้น

คารินและคณะ (Karin, et al. 1996: 89 - 94) ได้ศึกษาเรื่องทางเลือกที่ปลอดภัย โปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในโรงเรียน โดยใช้องค์ประกอบพื้นฐานของทางเลือกที่ปลอดภัย 5 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วยโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน กลุ่มผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกของชุมชน เป็นกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนในรูปของเพื่อนช่วยเพื่อน การให้ความรู้กับผู้ปกครอง และกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน จะรับผิดชอบในการวางแผน และดูแลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์แรกของทางเลือกที่ปลอดภัย คือ เพื่อให้นักเรียนมัธยมเลื่อนการตัดสินใจที่จะมีเพศสัมพันธ์ออกไป และเพิ่มการใส่ถุงยางอนามัยในกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว วัตถุประสงค์ที่ 2 คือ เพื่อลดจำนวนนักเรียนที่คู่นอนหลายคน หรือผู้ที่ติดยาเสพติดโดยเฉพาะชนิดฉีดเข้าเส้นและเพิ่ม

จำนวนผู้ที่จะเข้ารับคำปรึกษา เพื่อป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยประยุกต์ใช้ความคาดหวังในความสามารถในการใช้ถุงยางอนามัย และการสื่อสารที่จะปฏิเสธ การมีเพศสัมพันธ์ร่วมทางฝึกทักษะการปฏิเสธการเจรจาต่อรอง (Refusal/Negotiation skill) ทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล(Decision-making) การแสดงบทบาทสมมุติและการฝึกทักษะทำการประเมินโดยครูและนักเรียน โปรแกรมดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์และได้ถูกนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางในโรงเรียน 24 แห่งโดยหนึ่งแห่งแรกดำเนินการในมลรัฐเท็กซัสตอนใต้และอีก 10 แห่งดำเนินการในตอนเหนือของแคลิฟอร์เนีย

โอฮาร่าและคณะ(O Hara, et al. 1996: 176 - 181) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ผู้นำกลุ่มในโครงการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนเมื่อปี ค.ศ.1994 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ผู้นำกลุ่มที่เข้ารับการอบรมในโครงการป้องกันโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนนักเรียน โปรแกรมการฝึกผู้นำกลุ่มแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือระยะที่ 1 คัดเลือกผู้นำกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนักเรียนเกรด 10 - 12 จำนวน 96 คนในมลรัฐฟลอริดาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับพฤติกรรมและบทบาททางด้านสุขภาพของตนเอง ระยะที่ 2 ดำเนินการฝึกอบรมผู้นำกลุ่ม ตอนให้ผู้นำกลุ่มได้รับการฝึกเกี่ยวกับการป้อง กันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ซึ่งมีโปรแกรมการฝึกอบรม 8 ครั้ง ครั้งที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนและการสร้างทักษะการสื่อสาร (Communication skills building) และการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 การทำให้ค่านิยมกระจ่างชัด (Clarification of values) การตัดสินใจ (decision making) และการแก้ปัญหา (Problem solving) ครั้งที่ 3 และ 4 การให้ความรู้ ปลูกฝังเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ครั้งที่ 5 การศึกษาดูงานคลินิกกามโรคและการให้คำแนะนำปรึกษา ครั้งที่ 6 ฝึกทักษะการเจรจาต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย (Negotiate for safesex) ครั้งที่ 7 และ 8 ฝึกอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการเตรียมดำเนินการตามโครงการป้องกันโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนนักเรียน โดยใช้รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ การแสดงบทบาทสมมติ และระยะที่ 3 ดำเนินตามโครงการ เพราะว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงของบริการการมีเพศสัมพันธ์ที่ดีขึ้น มีความตระหนักต่อโรคเอดส์เริ่มขึ้น มีการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้น และความตั้งใจต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยมีการป้องกันสูงขึ้น และได้เสนอแนะให้มีการใช้รูปแบบผู้นำกลุ่มในโรงเรียนเป็นกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหาในการป้องกันโรคเอดส์ต่อไป

Wayne C. Gagnon (2002: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาในโรงเรียนของวัยรุ่น ได้สำรวจโรงเรียนมัธยมปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รัฐวิสคอนซินที่ ตั้งอยู่ตอนกลางของสหรัฐอเมริกา ในเขตมิดเวสต์ เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา ของนักเรียนในโรงเรียนและข้อมูลเกี่ยวกับการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมและการทำแท้งในเขตต่างๆ โดยได้สำรวจกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างของเขตชนบทหลายแห่งรวมทั้งพื้นที่เมืองใหญ่ของภูมิภาค เช่น เมืองกรีนเบย์และเมืองวอซอ พบว่าโรงเรียนให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจำนวนร้อยละ 30 โดยร้อยละ 2 มีโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่สอนเรื่องบุหรี่ร่วมกับเรื่องเพศศึกษาและการศึกษาเกี่ยวกับโรคเอชไอวี (HIV) ผลพบว่าในเขตเมืองใหญ่ส่วนใหญ่ มีการ

สอนเกี่ยวกับการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมรวมทั้งการทำแท้ง และเน้นเรื่องการคุมกำเนิด มีการให้บริการผู้ปกครองและนักเรียนเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเรื่องเพศศึกษาร้อยละ 12 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาอัตราการตั้งครรภ์ของนักเรียนคงที่ (ร้อยละ13) แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองและนักเรียนมีความสนใจเรื่องการสอนเพศศึกษาเพิ่มขึ้นและพบว่าร้อยละ 12 มีความรู้เรื่องการทำแท้งในวัยเรียนมากขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น เป็นหลักในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนเพศศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดเป็นวิธีการซึ่งสามารถทำได้โดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือนักเรียนเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะการวัดและการสร้างเจตคติจากประสบการณ์เดิมของนักเรียน นักเรียนต้องเป็นผู้ปฏิบัติตน และเป็นผู้กระทำตนเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันทักษะชีวิตอันเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของผู้คนในการปรับตัวและเลือกทั้งในชีวิตที่เหมาะสม ในการเผชิญปัญหาต่างๆ เวลาที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการฝึกให้เยาวชน "คิดเป็นทำเป็น" มีทักษะที่จำเป็น เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันและป้องกันตนเองให้หลุดพ้นจากสถานการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ การเกิดความภูมิใจในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ อันเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติในอนาคต นอกจากเรื่องเพศแล้วทักษะชีวิตยังสามารถนำไปปรับใช้ในเรื่องอื่นได้เช่น ทักษะการป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดต่างๆ

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง
2. กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ผู้วิจัยกำหนดแบบแผนการทดลอง เป็นแบบ Compromise experimental group-control group ดังนี้

E : T1 X T2

C : T1 ~X T2

เมื่อ

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

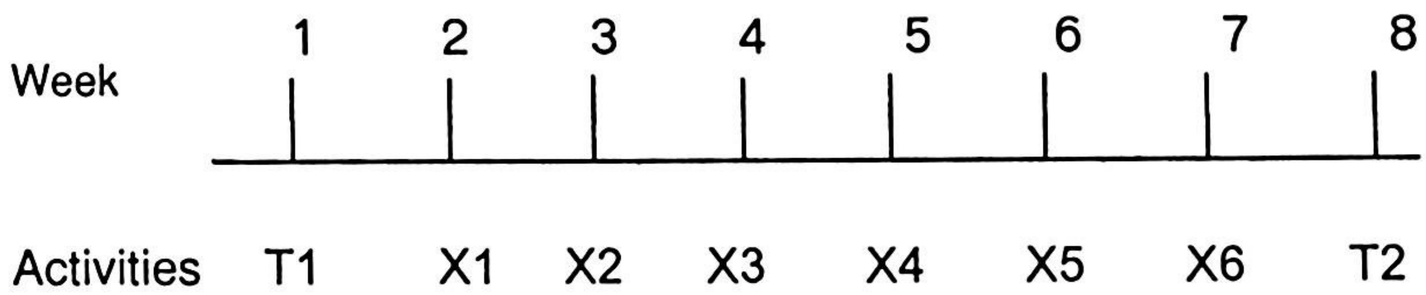
T1 แทน การวัดผลการเรียนรู้ก่อนการทดลอง

T2 แทน การวัดผลการเรียนรู้หลังการทดลอง

X แทน การจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

~X แทน การจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาตามปกติ

โดยมีแบบแผนการวิจัยตามตารางเวลาดังนี้

เมื่อ

X1 แทน กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การสร้างสัมพันธภาพ

X2 แทน กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การรักษาสัมพันธภาพ

X3 แทน กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การคุมกำเนิด

X4 แทน กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

X5 แทน กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง พฤติกรรมทางเพศ

X6 แทน กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

T1 แทน การวัดผลการเรียนรู้ก่อนการทดลอง

T2 แทน การวัดผลการเรียนรู้หลังการทดลอง

โดยมีรายละเอียดตามแผนการจัดการเรียนรู้ในโปรแกรมฯ

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 325 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเข้า ดังนี้

เกณฑ์การคัดเข้า

1. สมัครใจที่จะเรียนวิชาเพิ่มเติมเลือก "ก้าวย่างอย่างเข้าใจ"

2. สามารถเข้าเรียนได้ร้อยละ 80 ในแต่ละรายกิจกรรมตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยกำหนด

3. ยินยอมที่เข้าเป็นกลุ่มทดลอง และได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

เกณฑ์การคัดออก

1. ไม่สามารถที่จะเข้าเรียนได้ครบตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยกำหนด

2. ประสงค์ที่จะออกจากการทดลอง

2. กลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 30 คน ที่เรียนเกี่ยวกับเพศศึกษาแบบปกติรายวิชาสุขศึกษา ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยประยุกต์ ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการทำโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะการดำเนินการตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ จำนวน 8 สัปดาห์ (สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน) ดังนี้

ตาราง 3 แสดงลักษณะการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์

ครั้งที่	เรื่อง	ทักษะที่ใช้	กิจกรรมการเรียนรู้
1	การวัดผลการเรียนรู้ก่อนการทดลอง		- นักเรียนเขียนใบสมัครเข้ากลุ่มการเรียนรู้ในทักษะเพิ่มเติม และแจกแบบบันทึกการขออนุญาตให้นักเรียนศึกษาเรื่องเพศศึกษาและทักษะการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง - นักเรียนรับใบความรู้เรื่องการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและการประเมินผล - นักเรียนช่วยกันคิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากการเรียนการสอนเพศศึกษา - ทำแบบทดสอบก่อนเรียนประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องเพศศึกษา ตอนที่ 3 แบบทดสอบทักษะชีวิต

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	ทักษะที่ใช้	กิจกรรมการเรียนรู้
2	การสร้างสัมพันธภาพ	ทักษะการตัดสินใจ	**ขั้นประสบการณ์** - ครูถามเรื่องเพื่อนสนิทของนักเรียนว่าเป็นอย่างไรบ้าง (5 นาที) **ขั้นสะท้อนความคิด** - นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที) - นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่มโดยวิธีการแบ่งที่ตัวแทนนักเรียนกำหนด (5 นาที) - ตัวแทนกลุ่มรับชุดการสอน ศึกษาชุดการสอนร่วมกันและคิดบทบาทสมมติถึงสถานการณ์ต่างๆ ขณะพบบุคคลอื่นที่ไม่เคยรู้จัก ว่าจะมีวิธีการเลือกที่จำทำความรู้จักหรือไม่ และถ้าคิดว่าควรทำความรู้จักนักเรียนจะมีวิธีการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลนั้นอย่างไร (15 นาที) - แต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน (40นาที) **ขั้นความคิดรวบยอด (สรุป)** - ให้เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นๆแสดงความคิดเห็นว่าที่แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติไปแล้วนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ หรือมีใครคิดเห็นเป็นอย่างอื่น (10 นาที) **ขั้นประยุกต์แนวคิด** - นักเรียนเขียนว่าสามารถนำเอาเรื่องการคบเพื่อนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร (10 นาที)

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	ทักษะที่ใช้	กิจกรรมการเรียนรู้
3	การรักษาสัมพันธภาพ	ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ	**ขั้นประสบการณ์** - ถามถ้ามีเพื่อนมาชวนไปเที่ยวกลางคืน นักเรียนจะตอบเพื่อนอย่างไร (10 นาที) **ขั้นสะท้อนความคิด** - นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที) - นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ศึกษาใบความรู้ แล้วให้แต่ละกลุ่มออกมาฝึกปฏิเสธหน้าชั้นเรียนโดยการจับสลากสถานการณ์ผลัดกันชวนผลัดกันปฏิเสธ อีกหนึ่งคนเป็นผู้สังเกตการณ์ (50 นาที) - นักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการปฏิเสธ (10 นาที) **ขั้นความคิดรวบยอด (สรุป)** - นักเรียนสรุปขั้นตอนการปฏิเสธโดยใช้แผนภูมิเรื่องวิธีการปฏิเสธ (10 นาที) **ขั้นประยุกต์แนวคิด** - ตัวแทนนักเรียนอ่านบทกลอนสอนใจ แล้วสอบถามเข้าใจในบทกลอนว่าแต่ละคนเข้าใจอย่างไรและจะนำไปเป็นคำสอนต่อตนเองอย่างไร (10 นาที)
4	การคุมกำเนิด	ทักษะการตัดสินใจ	**ขั้นประสบการณ์** - ครูซักถามนักเรียน นักเรียนรู้จักวิธีการคุมกำเนิดแบบใดบ้าง และอภิปรายร่วมกัน (5 นาที) **ขั้นสะท้อนความคิด** - นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที)

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	ทักษะที่ใช้	กิจกรรมการเรียนรู้
4(ต่อ)	การคุมกำเนิด	ทักษะการตัดสินใจ	- แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่มโดยวิธีที่ตัวแทนนักเรียนคิด ศึกษาใบความรู้และอุปกรณ์ในการคุมกำเนิด ให้สรุปวิธีการใช้ ข้อดี ข้อเสียของอุปกรณ์การคุมกำเนิดที่กลุ่มของตนเองได้รับลงในกระดาษชาร์ตในรูปแบบของผังมโนทัศน์ (20 นาที) - ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานและสาธิตวิธีการใช้อุปกรณ์ที่กลุ่มตนเองได้รับ (30 นาที) **ขั้นสรุปความคิดรวบยอด** - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป และประเมินกลุ่มตนเอง เพื่อน ครู (10 นาที) **ขั้นประยุกต์แนวคิด** - ครูยกตัวอย่างบุคคลที่ต้องการคุมกำเนิด เช่น หนุ่มสาว วัยทำงาน แต่งงานกันแล้วยังไม่ต้องการมีบุตร, ผู้หญิงอายุ 36 ปีมีบุตรแล้ว 2 คน และไม่ต้องการมีบุตรอีก เป็นต้น นักเรียนคิดว่าควรใช้วิธีการคุมกำเนิดแบบใด
5	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	ทักษะการตัดสินใจ	**ขั้นประสบการณ์** - ครูถามนักเรียนว่ารู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อะไรบ้าง (5 นาที) **ขั้นสะท้อนความคิด** - นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที) - แบ่งกลุ่มโดยนักเรียนสุ่มหยิบกระดาษสี 5 สีแล้วนักเรียนจับกลุ่มเป็นสี (5นาที) - ตัวแทนกลุ่มรับชุดการเรียนรู้เป็นกลุ่มสี

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	ทักษะที่ใช้	กิจกรรมการเรียนรู้
5(ต่อ)	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	ทักษะการตัดสินใจ	- นักเรียนไปหาลายแทงจากคำใบ้ของครู จุดละ 1 โรค (กลุ่มละ 2 จุด) (10 นาที) - เมื่อนักเรียนพบคำใบ้จากลายแทงแล้วให้นำมาทำใบงานโดยร่วมกันตัดสินใจว่าคำใบ้ที่พบตรงกับโรคใดในใบความรู้ (20 นาที) **ขั้นสรุปแนวคิด** - นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอคำใบ้ของตนเองพร้อมคำตอบ โดยเพื่อร่วมชั้นเป็นผู้ตัดสินว่าถูกหรือไม่ **ขั้นประยุกต์แนวคิด** - นักเรียนสรุปแนวทางการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ดีที่สุด
6	พฤติกรรมทางเพศ	ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ทักษะการตัดสินใจ	**ขั้นประสบการณ์** - ร่วมกันสนทนาเรื่องโรคเอดส์ การเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรค ทางเพศสัมพันธ์ (5นาที) **ขั้นสะท้อนความคิด** - นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที) - แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่มให้ศึกษาใบความรู้เรื่องโรคเอดส์และวิเคราะห์กลุ่มละเรื่อง ดังนี้ 1. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเอดส์และวิธีการหลีกเลี่ยง 2. บุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเอดส์ และวิธีการเตือนบุคคลเหล่านั้น 3. แนวทางปฏิบัติตนและให้คำแนะนำผู้อื่นเพื่อป้องกันการติดโรคเอดส์ 4. วิธีการป้องกันไม่ให้เสี่ยงต่อการติดเอดส์

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	ทักษะที่ใช้	กิจกรรมการเรียนรู้
6(ต่อ)	พฤติกรรมทางเพศ สัมพันธภาพ ทักษะการตัดสินใจ	ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสีย	5. การปฏิบัติตนเมื่อติดเชื้อและการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ (30 นาที) โดยให้นำแนวคิดที่ได้รับตั้งแต่ครั้งแรกมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ - แต่ละกลุ่มนำเสนอในรูปของแผนผังมโนทัศน์ และให้ประเมินนักเรียนตนเอง เพื่อน และผู้นำเสนอถามผู้ฟัง (20นาที) **ขั้นสรุปความคิดรวบยอด** - นักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ (20 นาที) **ขั้นประยุกต์แนวคิด** - นักเรียนร่วมกันคิดโครงการรณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์
7	ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน	ทักษะการตัดสินใจ	**ขั้นประสบการณ์** - ครูถามนักเรียนเห็นเด็กที่ยังเรียนอยู่ตั้งครรภ์แล้วคิดอย่างไร (5 นาที) **ขั้นสะท้อนความคิด** - นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที) - นักเรียนดูหนังสั้นเรื่องทางเลือก (50 นาที) - แบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ศึกษาใบความรู้ร่วมกันและอภิปรายแสดงความคิดเห็นรายบุคคลและสรุปเป็นแผนผังมโนทัศน์ โดยแบ่งหัวข้อ ดังนี้ 1. ผลกระทบต่อตนเอง 2. ผลกระทบต่อครอบครัว 3. ผลกระทบต่อสังคม 4. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ (15 นาที)

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	ทักษะที่ใช้	กิจกรรมการเรียนรู้
7(ต่อ)	ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน	ทักษะการตัดสินใจ	- นำเสนอพร้อมกันกลุ่มละ 1 คนร่วมกันอภิปรายถึงผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน **ขั้นความคิดรวบยอด** - นักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย **ขั้นประยุกต์แนวคิด** - นักเรียนเขียนถึงวิธีการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างไร (10 นาที)
8	การวัดผลการเรียนรู้หลังการทดลอง		- ทดสอบหลังเรียนประกอบด้วย ตอนที่ 1 ความรู้เรื่องเพศศึกษา ตอนที่ 2 แบบทดสอบทักษะชีวิต - สรุปกิจกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นร่วมกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ เรื่อง ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ซึ่งสร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการทำเครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ จะถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ อายุ เพศ จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ที่พักอาศัย สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว สถานภาพการสมรสของบิดามารดา การคบเพื่อนต่างเพศ วิธีการจัดการกับตนเองเมื่อมีอารมณ์หรือความรู้สึกทางเพศ แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารหรือความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา กิจกรรมที่ชอบทำในยามว่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 9 ข้อ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง ส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย √ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

0. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

ฯลฯ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ได้แก่ ก ข ค และ ง จำนวน 20 ข้อ มีข้อตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ข้อละ 1 คะแนน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อเรื่องเพศศึกษา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับข้อคำตอบที่เห็นว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่ 00. ข้อใดคือจุดประสงค์ที่สำคัญของการเรียนเพศศึกษา

ก. การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข. ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์

ค. การรักษาความสะอาดอวัยวะเพศได้ถูกต้อง

ง. ความเข้าใจพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศ

ฯลฯ

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูกต้อง จำนวน 16 – 20 ข้อ ระดับ ดี

ตอบถูกต้อง จำนวน 12 – 15 ข้อ ระดับ ปานกลาง

ตอบถูกต้อง ต่ำกว่า 12 ข้อ ระดับ ควรปรับปรุง

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบทักษะชีวิต ประกอบด้วยทักษะการตัดสินใจและการปฏิเสธ มีลักษณะเป็นแบบวัดสถานการณ์ โดยสร้างตามแนวคิดของ Scoring Rubric กำหนดให้มี 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ จำแนกเป็นทักษะการตัดสินใจ 7 ข้อ ทักษะการต่อรอง 7 ข้อ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ 6 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ใช้ทักษะถูกต้อง เหตุผลเหมาะสม 4 คะแนน

ใช้ทักษะถูกต้อง เหตุผลไม่เหมาะสม 3 คะแนน

ใช้ทักษะไม่ถูกต้อง เหตุผลเหมาะสม 2 คะแนน

ใช้ทักษะไม่ถูกต้อง เหตุผลไม่เหมาะสม 1 คะแนน

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย

3.01 – 4.00	หมายถึง	มีทักษะชีวิตในระดับ	ดี
2.01 – 3.00	หมายถึง	มีทักษะชีวิตในระดับ	ปานกลาง
1.00 – 2.00	หมายถึง	มีทักษะชีวิตในระดับ	ต่ำ

ตัวอย่างส่วนที่ 3

<u>ทักษะการตัดสินใจ</u>

ข้อที่ 00 สุดาเพิ่งสอบเข้า ม.1 ได้ หลังเปิดภาคเรียน 1 สัปดาห์มีนักเรียนชายรุ่นพี่ ม. 6 มาชวนไปเที่ยว RCA ในเย็นวันเสาร์ บอกว่าเป็นธรรมเนียมของการรับน้อง ถ้านักเรียนเป็นสุดา นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

1. ไปเพราะกลัวว่ารุ่นพี่จะไม่ยอมรับ (2)
2. ไปเพราะจะได้ถือโอกาสเที่ยวฟรี (1)
3. ไม่ไปเพราะเราไม่สนใจรุ่นพี่คนนี้ (3)
4. ไม่ไปเพราะเป็นผู้หญิงไม่ควรไปกับชายอื่นตามลำพังในสถานที่อย่างนั้น (4)

<u>ทักษะการต่อรอง</u>

ข้อที่ 00 หน่อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปลาย ผู้ปกครองทำงานไกลบ้านจึงไม่สามารถมารับหน่อยที่โรงเรียนได้ หน่อยจึงต้องกลับบ้านเองเป็นประจำ วันหนึ่งระหว่างที่หน่อยนั่งรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างเข้าซอย ปรากฏว่ารถเลี้ยวไปทางที่ไม่ใช่บ้านของหน่อย หน่อยจะทำอย่างไร

1. ตะโกนถามเชิงหาเรื่องว่าจะพาไปไหน (1)
2. พูดด้วยถ้อยคำสุภาพว่า “พี่คะทางนี้ไม่เคยมาค่ะพากลับทางเดินเถอะนะคะ” (4)
3. พูดด้วยถ้อยคำจริงจังว่า “ไปทางเดิมเดี๋ยวนี้ ไม่งั้นจะโทรแจ้งตำรวจ (3)
4. นั่งรถต่อไปเงียบๆ ไม่พูด (2)

<u>ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ</u>

ข้อที่ 00 นักเรียนกำลังไปเข้าห้องน้ำของโรงเรียน บังเอิญพบเพื่อนๆ กำลังดูคลิปลามกเพื่อนชักชวนให้นักเรียนดูด้วย นักเรียนจะพูดว่าอย่างไร

1. “เอาไว้ค่อยดูวันหลัง” (2)
2. “เราไม่ดูอ่ะ แล้วพวกเราก็ไม่ควรดูด้วยนะ เพราไม่มีประโยชน์ เอาเวลาไปติวหนังสือกันดีกว่า” (4)
3. “เราให้สัญญากับแม่ไว้ว่าจะไม่ดูสื่อพวกนี้” (3)
4. “ดีเหมือนกัน วันนี้ยังไม่มีโอกาสดูเลย”(1)

ฯลฯ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการส่งโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัย และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาวิเคราะห์ปรับปรุงในแต่ละประเด็นตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบทักษะชีวิตจำนวน 30 ข้อ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัย (Objectivity) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดังนี้

2.1 นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณแล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ได้จำนวน 20 ข้อ โดยทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้แบบทดสอบจำนวน 20 ข้อที่ได้คัดเลือกไว้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อดำเนินการตรวจสอบค่าความยาก (difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (reliability) ได้คุณภาพของเครื่องมือแต่ละฉบับดังนี้

2.2.1 ประเมินค่าความยาก (difficulty) ของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา วิเคราะห์จากจำนวนผู้ที่ตอบข้อนั้นถูกกับจำนวนผู้ที่ตอบข้อนั้นทั้งหมด โดยวิเคราะห์เป็นรายข้อทั้ง 20 ข้อ ได้เกณฑ์ค่าความยากของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.27 – 0.73 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือค่าความยากควรอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 (ดังปรากฏในภาคผนวก

2.2.2 ค่าอำนาจจำแนก (discrimination) วิเคราะห์จากการคำนวณค่าอำนาจจำแนกจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อนั้นกับคะแนนรวมเมื่อหักคะแนนข้อนั้นออก (Corrected Item-Total Correlation) เป็นรายข้อพบว่า แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ได้ค่าอำนาจจำแนกทุกข้อ ระหว่าง 0.27 – 0.40 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือค่าอำนาจจำแนกควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.20

2.2.3 ค่าความเชื่อมั่น (reliability) เป็นการทดสอบเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเครื่องมือ ดังนี้

- แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณจากสูตร KR20 ของ Kuder Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

- แบบทดสอบทักษะชีวิต วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.70 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือค่าอำนาจจำแนกควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.70

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะทดลองใช้เครื่องมือประเมินผล

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เพื่อขออนุมัติดำเนินการทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือประเมินผล

1.2 ผู้วิจัยติดต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เพื่อขออนุมัติดำเนินการ

1.3 ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือประเมินผล

1.4 วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือเครื่องมือประเมินผล แล้วดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ระยะทดลองใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมฯ

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เพื่อขออนุมัติการศึกษาวิจัย

2.2 ผู้วิจัยติดต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เพื่อขออนุมัติดำเนินการ

2.3 ดำเนินการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้เวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ โดยสัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการทดลอง ขั้นตอน รายละเอียดต่างๆ แก่นักเรียน พร้อมทั้งทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ (Pre-test) ก่อนดำเนินการสอนเพศศึกษาโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาโดยให้นักเรียนด้วยด้วยตนเอง

2.4 ดำเนินการทดลอง โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 90 นาที โดยดำเนินการสอนในวิชาเพิ่มเติมเลือก "ก้าวอย่างอย่างเข้าใจ"

2.5 เมื่อถึงสัปดาห์ที่ 8 ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือประเมินผลที่กำหนด (Post-test) หลังการดำเนินการสอนเพศศึกษาโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษา โดยให้นักเรียนตอบด้วยตนเอง

2.6 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบทดสอบและแบบสอบถามทั้งก่อนการจัดกิจกรรมการ และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบและแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ทางสถิติเพื่อจัดระดับของพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ตามประสิทธิผลที่เกิดขึ้น

4. วิเคราะห์ทางสถิติที่ตรวจสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย การคำนวณค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การคำนวณค่าความยากจากค่าเฉลี่ย การคำนวณค่าอำนาจจำแนกจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อนั้นกับคะแนนรวมเมื่อหักคะแนนข้อนั้นออก (Corrected Item-Total Correlation) และการคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณจากสูตร KR20 ของ Kuder Richardson (กรณีแบบทดสอบความรู้) และค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) (กรณีแบบทดสอบทักษะชีวิต)

2. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

2.1 สถิติบรรยาย ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 สถิติทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย สถิติทดสอบค่าที (Dependent Sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1, 3 - 5 และสถิติทดสอบค่าที (Independent Sample t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 , 6 - 8

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที (t-test)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
Sig	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากทดสอบเรื่องผลของโปรแกรมการจัดการเรียนนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ สามารถนำมาสรุปและนำเสนอในรูปความเรียงได้ดังนี้

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60)

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ				
เพศชาย	24	80.00	16	53.33
เพศหญิง	6	20.00	14	46.67
	χ^2	= 4.80*	Sig	= .028
2. จำนวนพี่น้อง				
2.1 เป็นลูกคนเดียว	11	36.67	7	23.34
2.2 จำนวน 2 คน	16	53.33	18	60.00
2.3 จำนวน 3 คน	3	10.00	2	6.67
2.4 จำนวน 4 คน	-	-	2	6.67
2.5 จำนวน 5 คน	-	-	1	3.33
	χ^2	= 4.21	Sig	= 0.38
3. การพักอาศัย				
3.1 บิดา มารดา	20	66.67	23	76.67
3.2 บิดา	4	13.33	1	3.33
3.3 มารดา	2	6.67	4	13.33
3.4 ญาติพี่น้อง	4	13.33	2	6.67
	χ^2	= 8.68	Sig	= 0.70
4. สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว				
4.1 รักใคร่ช่วยเหลือกันดี	30	100.00	21	70.00
4.2 ทะเลาะวิวาทกันบางครั้ง	-	-	9	30.00
	χ^2	= 10.59*	Sig	= .001
5. สถานภาพสมรสของบิดามารดา				
5.1 อยู่ด้วยกัน	30	100.00	24	80.00
5.2 แยกกันอยู่	-	-	4	13.33
5.3 บิดาเสียชีวิต	-	-	1	3.33
5.4 มารดาเสียชีวิต	-	-	1	3.33
	χ^2	= 6.67	Sig	= 0.083

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. ความรู้สึกเมื่อพบเพื่อนต่างเพศที่ถูกตา ถูกใจ				
6.1 ความรัก	9	30.00	8	26.67
6.2 ความเป็นเพื่อน	10	33.33	13	43.33
6.3 ความเป็นพี่ หรือน้อง	4	13.33	3	10.00
6.4 ไม่มีความรู้สึกอะไรเป็นพิเศษ	7	23.34	6	20.00
	χ^2	= 0.67	Sig	= 0.88
7. วิธีการจัดการกับอารมณ์ทางเพศ				
7.1 ทำสมาธิ	4	13.33	1	3.33
7.2 เล่นดนตรี	8	26.67	4	13.33
7.3 อ่านหนังสือเรียน	3	10.00	3	10.00
7.4 อ่านหนังสือการ์ตน	6	20.00	5	16.67
7.5 เล่นกีฬา	6	20.00	7	23.34
7.6 ฟังเพลง ร้องเพลง.	3	10.00	3	10.00
7.7 สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	-	-	4	13.33
7.8 อื่นๆ (ระบุ).....	-	-	3	10.00
	χ^2	= 10.31	Sig	= 0.172
8. แหล่งที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษา				
8.1 หนังสือเรียน	8	26.67	2	6.67
8.2 อินเตอร์เน็ต	13	43.33	5	16.67
8.3 ครู	9	30.00	8	26.67
8.4 ภาพยนตร์	-	-	3	10.00
8.5 หนังสือพิมพ์	-	-	1	3.33
8.6 หนังสือเรียน	-	-	3	10.00
8.7 นิตยสาร วารสาร	-	-	4	13.33
8.8 อินเตอร์เน็ต	-	-	3	10.00
8.9 โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว	-	-	1	3.33
	χ^2	= 41.53*	Sig	= .001

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. กิจกรรมในช่วงเวลาว่าง				
9.1 ฟังวิทยุ ร้องเพลง	7	23.34	9	30.00
9.2 ดูวีดีโอ โทรทัศน์	1	3.33	2	6.67
9.3 ดูภาพยนตร์	3	10.00	9	30.00
9.4 อ่านหนังสือพิมพ์	1	3.33	-	
9.5 อ่านหนังสือเรียน	1	3.33	1	3.33
9.6 เล่นอินเตอร์เน็ต	11	36.67	5	16.67
9.7 เล่นเกมคอมพิวเตอร์	6	20.00	2	6.67
9.8 เล่นกีฬา	-	-	1	3.33
	χ^2	= 8.84	Sig	= .265

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม จำแนกเป็นเพศชาย ร้อยละ 80.00 และ 53.33 ตามลำดับ มีพี่น้องจำนวน 2 คน ร้อยละ 53.33 และ 60.00 ตามลำดับ อาศัยอยู่กับบิดามารดามากที่สุด ร้อยละ 66.67 และ 76.67 ตามลำดับ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวรักใคร่ช่วยเรื่องกันดี ร้อยละ 100.00 และ 70.00 ตามลำดับ สถานภาพการสมรสบิดามารดายังอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 100.00 และ ร้อยละ 80.00 ตามลำดับ เมื่อพบเพื่อนต่างเพศที่ถูกตาต้องใจ นักเรียนจะรู้สึกความเป็นเพื่อนมากที่สุด ร้อยละ 33.33 และ 43.33 ตามลำดับ ถ้านักเรียนมีอารมณ์หรือความรู้สึกทางเพศ จะระบายออกโดยการเล่นดนตรีมากที่สุด ร้อยละ 26.67 และเล่นกีฬา ร้อยละ 23.34 ตามลำดับ นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาจากอินเตอร์เน็ตมากที่สุด ร้อยละ 43.33 และ ครู ร้อยละ 26.67 ตามลำดับ นักเรียนกลุ่มควบคุมมักจะเล่นอินเตอร์เน็ตในช่วงเวลาว่างมากที่สุด ร้อยละ 36.67 ส่วนกลุ่มควบคุมจะฟังวิทยุ ร้องเพลง ดูภาพยนตร์ ร้อยละ 30.00 ตามลำดับ มากที่สุด และนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันด้านเพศ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว และแหล่งข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับเพศศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการตอบแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สามารถนำมาสรุปและนำ เสนอในรูปตารางและความเรียงได้ดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60)

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 30)			กลุ่มควบคุม (n = 30)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความรู้ก่อนเข้ารับโปรแกรม	12.93	1.23	ปานกลาง	13.47	2.05	ปานกลาง
ความรู้หลังเข้ารับโปรแกรม	16.93	1.41	ดี	13.87	1.63	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ผลการใช้โปรแกรมการการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีคะแนนการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ก่อนเข้าโปรแกรมฯ เท่ากับ 12.93 คะแนน ส่วนบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.23 และหลังเข้ารับโปรแกรมฯ เท่ากับ 16.93 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.41 กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.47 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.05 และหลังเรียน เท่ากับ 13.87 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.63

ตาราง 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการ เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนกลุ่มทดลอง (n = 30)

ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนเข้ารับโปรแกรม	30	12.93	1.23	29	11.050*	<.001
หลังเข้ารับโปรแกรม	30	16.93	1.41			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้โปรแกรมการการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาหลังเข้ารับโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ระบุว่าหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ

ชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและทักษะชีวิตดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากการตอบแบบทดสอบทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สามารถนำมาสรุปและนำ เสนอในรปตารางและความเรียงได้ดังนี้

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนนักเรียนที่ทดสอบทักษะชีวิต จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60)

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 30)			กลุ่มควบคุม (n = 30)		
	$\bar{X}$	SD	แปรผล	$\bar{X}$	SD	แปรผล
ทักษะก่อนเข้ารับโปรแกรม	2.51	0.18	ปานกลาง	2.83	0.28	ปานกลาง
ทักษะหลังเข้ารับโปรแกรม	3.83	0.18	ดี	2.93	0.22	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ผลการใช้โปรแกรมการการจัดการเรียนรัเพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีคะแนนการทดสอบทักษะชีวิต โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ก่อนเข้ารับโปรแกรมเท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังเข้ารับโปรแกรม เท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับดี ตามลำดับ กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 2.83 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังเรียน เท่ากับ 2.93 อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทักษะชีวิตระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนเพศศึกษาในวิชาสุขศึกษาแบบปกติ

คะแนนทดสอบหลังเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	df	T	Sig
กลุ่มทดลอง	30	3.83	0.18	58	17.091*	<.001
กลุ่มควบคุม	30	2.93	0.22			

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้โปรแกรมการการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หลังเข้ารับโปรแกรมมีทักษะชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาเลือกอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ระบุว่าหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ

ชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาดีกว่ากลุ่มควบคุม

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตแบ่งออกเป็น 3 ทักษะจำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60)

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 30)			กลุ่มควบคุม (n = 30)		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ทักษะการตัดสินใจ						
ก่อนเข้ารับโปรแกรม	2.54	0.34	ปานกลาง	2.87	0.41	ปานกลาง
หลังเข้ารับโปรแกรม	3.95	0.14	ดี	2.92	0.37	ปานกลาง
ทักษะการต่อรอง						
ก่อนเข้ารับโปรแกรม	2.47	0.37	ปานกลาง	2.80	0.32	ปานกลาง
หลังเข้ารับโปรแกรม	3.70	0.31	ดี	2.91	0.31	ปานกลาง
ทักษะการปฏิเสธฯ						
ก่อนเข้ารับโปรแกรม	2.53	0.38	ปานกลาง	2.81	039	ปานกลาง
หลังเข้ารับโปรแกรม	3.84	023	ดี	2.98	.24	ปานกลาง
รวมทุกทักษะ						
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	2.51	0.18	ปานกลาง	2.83	0.28	ปานกลาง
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	3.83	0.18	ดี	2.93	.22	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า ผลการใช้โปรแกรมการการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีคะแนนการทดสอบทักษะชีวิต โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ก่อนเข้ารับโปรแกรมเท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังเข้ารับโปรแกรม เท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับดี ตามลำดับ กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 2.83 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังเรียน เท่ากับ 2.93 อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างก่อนเข้ารับโปรแกรมกับหลังเข้ารับโปรแกรม จำแนกตามทักษะแบ่งออกเป็น 3 ทักษะ ดังนี้ (n = 30)

รายการ	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ทักษะการตัดสินใจ						
ก่อนเข้ารับโปรแกรม	30	2.54	0.34	29	22.52*	<.001
หลังเข้ารับโปรแกรม	30	3.95	0.14			
ทักษะการต่อรอง						
ก่อนเข้ารับโปรแกรม	30	2.47	0.37	29	13.67*	<.001
หลังเข้ารับโปรแกรม	30	3.70	0.31			
ทักษะการปฏิเสธฯ						
ก่อนเข้ารับโปรแกรม	30	2.53	0.38	29	17.64*	<.001
หลังเข้ารับโปรแกรม	30	3.84	0.23			
รวมทุกทักษะ						
ก่อนเข้ารับโปรแกรม	30	2.51	0.18	29	28.37*	<.001
หลังเข้ารับโปรแกรม	30	3.83	0.18			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่าหลังเข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ สูงกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 - 5 ที่ระบุว่า หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทักษะชีวิตระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนเพศศึกษาในวิชาเพิ่มเติมเลือกสุขศึกษาแบบปกติ (n = 60)

รายการ	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ทักษะการตัดสินใจ						
กลุ่มทดลอง	30	3.95	.14	36.86	14.24*	<.001
กลุ่มควบคุม	30	2.92	.37			
ทักษะการต่อรอง						
กลุ่มทดลอง	30	3.70	.31	58	9.83*	<.001
กลุ่มควบคุม	30	2.91	.31			
ทักษะการปฏิเสธฯ						
กลุ่มทดลอง	30	3.84	.23	58	14.16*	<.001
กลุ่มควบคุม	30	2.98	.24			
รวมทกทักษะ	30					
กลุ่มทดลอง		3.83	.18	58	17.09*	<.001
กลุ่มควบคุม	30	2.93	.22			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้โปรแกรมการการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หลังเข้ารับโปรแกรมมีทักษะชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เรียนวิชาเพศศึกษาในวิชาเพิ่มเติมเลือกสุขศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 - 8 ที่ระบุว่า หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรองและทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่ากลุ่มควบคุม

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และระหว่างก่อนการเข้ารับโปรแกรมและหลังการเข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งใช้เป็นกลุ่มทดลองในการวิจัยจำนวน 30 คน และนักเรียนที่เรียนวิชาเพิ่มเติมเลือกสุขศึกษาใช้เป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เป็นโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบทดสอบเรื่องผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้เพศศึกษา จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากเท่ากับ 0.36 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.28 - 0.73 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 แบบทดสอบทักษะชีวิต มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.23 - 0.63 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 ซึ่งสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เรียนโดยใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำแนกเป็นนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม เป็นเพศชาย ร้อยละ 80.00 และ ร้อยละ 53.33 ตามลำดับ มีพี่น้องจำนวน 2 คน ร้อยละ 53.33 และ ร้อยละ 60.00 ตามลำดับ อาศัยอยู่กับบิดามารดามากที่สุด ร้อยละ 66.67 และ ร้อยละ76.67 ตามลำดับ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวรักใคร่กันดี ร้อยละ 100.00 และ ร้อยละ 70.00 ตามลำดับ สถานภาพการสมรสบิดามารดายังอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 100.00 และ ร้อยละ 80.00 ตามลำดับ เมื่อพบเพื่อนต่างเพศที่ถูกตาต้องใจ นักเรียนจะรู้สึกความเป็นเพื่อนมากที่สุด ร้อยละ 33.33 และ ร้อยละ 43.33 ตามลำดับ ถ้านักเรียนมีอารมณ์หรือความรู้สึกทางเพศ จะระบายออกโดยการเล่นดนตรีมากที่สุด ร้อยละ 26.67 และเล่นกีฬา ร้อยละ 23.34 ตามลำดับ นักเรียนได้รับข้อมูล

ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาจากอินเตอร์เน็ตมากที่สุด ร้อยละ 43.33 และจากครู ร้อยละ 26.67 ตามลำดับ และนักเรียนมักจะเล่นอินเตอร์เน็ตในช่วงเวลาว่างมากที่สุด ร้อยละ 36.67 และฟังวิทยุ ร้องเพลง ดูภาพยนตร์ ร้อยละ 30.00 ตามลำดับ มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียน ซึ่งมีการนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ และหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนเข้ารับโปรแกรมกับหลังเข้ารับโปรแกรม และระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติที มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.93 คิดเป็นร้อยละ 64.65 หลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.93 คิดเป็นร้อยละ 84.65 กลุ่มควบคุมก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.47 คิดเป็นร้อยละ 67.35 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.87 คิดเป็นร้อยละ 69.35

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้ารับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาหลังการเข้ารับโปรแกรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและหลังการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียน ซึ่งมีการนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด 3 อันดับ ได้แก่ ดี ปานกลาง และต่ำ และหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนเข้ารับโปรแกรมกับหลังเข้ารับโปรแกรม และระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติที มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตก่อนเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับดี กลุ่มควบคุมก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 อยู่ในระดับปานกลาง

3.3.1 คะแนนทักษะการตัดสินใจ กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตก่อนเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับดี

3.3.2 คะแนนทักษะการต่อรอง กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตก่อนเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับดี

3.3.3 คะแนนทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตก่อนเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 อยู่ในระดับดี

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตภาพรวม ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้ารับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตหลังการเข้ารับโปรแกรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาดีขึ้น ซึ่งสามารถจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาโดยอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา จากการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเท่ากับ 16.93 คิดเป็นร้อยละ 84.65 ซึ่งเป็นเกณฑ์ในระดับดีมากสูงกว่าร้อยละ 80 ตามมาตรฐานทั่วไป โดยมีคะแนนดีกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา ไว้อย่างครอบคลุม ได้แก่ ความหมายของเพศศึกษา จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาโดยอิงจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ได้แก่ สาระที่ 1 และสาระที่ 2 ซึ่งจะกล่าวถึง การเจริญเติบโตและพัฒนาการวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาในวัยรุ่น การพัฒนาการทางเพศ ทักษะการปฏิเสธ ปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติเรื่องเพศ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และอนามัยเจริญพันธ์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) และประกอบกับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะบรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาที่นักเรียนควรเรียนรู้ไว้ค่อนข้างเหมาะสม ได้แก่ การสร้างและการรักษาสัมพันธภาพ การคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมทางเพศ และผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้น

ประสบการณ์ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นสรุปความคิดรวบยอด และขั้นประยุกต์แนวคิด โดยเชื่อว่า นักเรียนจะเกิดการรับรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) และความคิดรวบยอดหรือมโนคติ (Abstract Conceptualization) ของตน ที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงบนพื้นฐานการไตร่ตรองที่ดีด้วยความรอบคอบ สอดคล้องกับวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ โคล์บ (Kolb) ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนควรมีทักษะในการเรียนรู้ทั้ง 4 องค์ประกอบ แม้บางคนจะชอบ/ถนัด หรือมีบางองค์ประกอบมากกว่า เช่น เคยมีประสบการณ์จริง แต่ถ้าไม่ชอบแสดงความคิดเห็น หรือไม่นำประสบการณ์มาร่วมอภิปราย ผู้เรียนนั้นก็จะขาดการมีทักษะในองค์ประกอบอื่น ฉะนั้นผู้เรียนจึงควรมีทิศทางการเรียนรู้ทุกด้าน และควรมีพัฒนาการเรียนรู้ให้ครบวงจร หรือทั้ง 4 องค์ประกอบ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามโปรแกรมฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้กำหนดไว้ดังกล่าว จึงจัดเป็นวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เพราะนักเรียนจะสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองด้วยกระบวนการคิดที่เป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมกัน นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียน การคิด ปฏิบัติ การสรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ก่อให้เกิดความสนุกสนานและมีความกระตือรือร้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาที่ประสบตามสถาณการณ์จริงได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเคยมีประสบการณ์มาแล้ว จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ นริศรา คลื่อนแก้ว (2554: 71-74) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถของครอบครัวในการสอนเพศศึกษาและทักษะปฏิเสธแก่บุตรวัยแรกรุ่นหญิง พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนความรู้เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับ กรรณานุช มูลคำ (2554: 75-79) ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรกานท์บ้างโอ่ง จังหวัดลำพูน พบว่า หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องเพศศึกษามากขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภรัตน์ ศรีชาติ (2547-ข) ที่ได้ศึกษาพัฒนาชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา วิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า หลังการเรียนนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 81.00 ส่งผลดีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้มากขึ้น

ผลการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ กับหลังเข้ารับโปรแกรมฯ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า หลังการเข้ารับโปรแกรมฯ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยดีกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากตามที่ได้กล่าวถึงข้างต้นแล้วว่า การจัดระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับนักเรียนได้ศึกษาอย่างเป็นระบบ จนเกิดทักษะประสบการณ์ตรงเกิดความคิดรวบยอด จะสามารถเชื่อมโยงนำความรู้ที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ในที่นี้คือ การทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ซึ่งเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ตามโปรแกรมเป็นเวลา จำนวน 8 สัปดาห์ นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผลการทดสอบหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ จึงสูงกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ ซึ่งสอดคล้องกับ

ชุตินธร จังสถิตย์กุล (2553: 115-118) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันเอดส์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน และสอสอดคล้องกับ นิภา กิมสูงเนิน (2547: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผลการศึกษาพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยเช่นกัน

สำหรับผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมฯ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาเลือกอื่นๆ พบว่า หลังการเข้ารับโปรแกรมฯ และหลังการเรียนของทั้งสองกลุ่ม กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยดำเนินการให้กับกลุ่มทดลอง ช่วยสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดรวบยอด สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เกิดจากการท่องจำแต่เกิดจากการคิดและสรุปองค์ความรู้ร่วมกันของนักเรียนภายในกลุ่ม ที่ผ่านการไตร่ตรองจากทุกคนจึงส่งผลให้อาจเกิดความจำระยะยาวที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นเมื่อทดสอบวัดความรู้หลังเรียนนักเรียนจะทำคะแนนได้ดี ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาเลือกอื่น ซึ่งไม่ได้เน้นเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษาและวิธีการเรียนแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นนักเรียนจะเน้นการอ่านและการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ผลการเรียนรู้จึงไม่พัฒนาขึ้นเท่าที่ควร และเป็นไปตามผลการศึกษาของ ชุตินธร จังสถิตย์กุล (2553: 115-118) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันเอดส์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุดรธานีแล้วพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเอดส์และการป้องกันโรคเอดส์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ โอมู (Omu. 1994: 11) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดหลักสูตรเพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า หลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเพศดีกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นริศรา คลื่นแก้ว (2554: 71-74) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถของครอบครัวในการสอนเพศศึกษาและทักษะปฏิเสธแก่บุตรวัยแรกรุ่นหญิง พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ดีกว่ากลุ่มควบคุม ด้วยเช่นกัน

1. ด้านทักษะชีวิต จากการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หลังการเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.83 ดีกว่าก่อนเข้ารับ

โปรแกรมฯ ซึ่งได้คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 2.51 ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนทักษะชีวิตทั้งก่อนและหลังการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเล็กน้อย (2.83, 2.93 ตามลำดับ) ทั้งนี้เนื่องจากทักษะชีวิตในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะประกอบไปด้วย ทักษะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาด้วยการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม เน้นกระบวนการที่มีขั้นตอน ทักษะการต่อรองเป็นความสามารถทางการสื่อสารเพื่อร่วมกันตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยการแสดงความต้องการความรู้สึก ความคิดเห็น และความคาดหวังของตนให้ผู้อื่นทราบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยคล้อยตามผู้ต่อรอง และทักษะปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเป็นความสามารถในการรู้จักปฏิเสธกลุ่มเพื่อนของนักเรียนเมื่อถูกชักชวนไปเสี่ยงอันตรายทางเพศ โดยใช้การเจรจาต่อรองให้เป็นประโยชน์ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวถึงมานี้ นักเรียนที่เข้ารับโปรแกรมฯ จะได้รับการฝึกฝนจนเกิดทักษะประสบการณ์ทั้ง 3 ทักษะดีในระดับหนึ่ง ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการดำเนินชีวิตที่ได้มาจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนั่นเอง เพราะเนื้อหาบทเรียนของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะมีส่วนช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่เผชิญกับชีวิตจริง (สุมณฑา พรหมบุญ และ อรพรรณ พรสีมา. 2549: 34-45) ซึ่งนักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมกลุ่มในเรื่องที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้หรือมีประสบการณ์ก็จะเกิดทักษะ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวถึงนี้เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยได้เรียบเรียงไว้ทั้งหมด โดยคาดหวังจะให้เกิดผลในการพัฒนาทักษะชีวิตครอบคลุมทั้ง 3 ด้านให้กับนักเรียนที่เข้ารับโปรแกรมฯ ทั้งนี้ อาศัยการอ้างอิงผลจากการทดสอบทักษะชีวิตของนักเรียน ด้วยแบบทดสอบทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องมือตามเกณฑ์ที่กำหนด และผลการทดสอบเปรียบเทียบระหว่างก่อนกับหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ ของกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ ดีกว่าก่อนการเข้ารับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจอุปมาได้ว่า นักเรียนมีทักษะชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม เพราะมีผลคะแนนทดสอบทักษะชีวิตที่พัฒนาขึ้น และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนวิชาเลือกอื่นๆ พบว่า หลังการเข้ารับโปรแกรมฯ ของกลุ่มทดลองจะมีคะแนนเฉลี่ยดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ นริศรา คลื่นแก้ว (2554: 71-74) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถของครอบครัวในการสอนเพศศึกษาและทักษะปฏิเสธแก่บุตรวัยแรกรุ่นหญิง พบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตเพิ่มมากขึ้น และดีกว่ากลุ่มควบคุม

การพัฒนาทักษะชีวิตในการรับรู้และป้องกันตนเองจากการได้รับความเสี่ยงเกี่ยวกับเพศเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่นในปัจจุบัน เพราะกระแสเทคโนโลยียุคโลกาภิวัฒน์ ได้พัฒนาสูงขึ้นตลอดเวลา การรับรู้ข่าวสารด้วยความไม่ถูกต้อง จะส่งผลเสียต่อการรับรู้และเข้าใจต่อสิ่งที่ได้รับ กล่าวคือ เป็นการมีทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองจากภัยทางเพศที่ค่อนข้างต่ำนั่นเอง การรู้เท่าทันสื่อด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่ใกล้ตัว การคิดอย่างมี

วิจารณญาณ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ จะช่วยให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางเพศ ที่สามารถพบเห็นได้จากสื่อที่หลากหลายในขณะนี้ เพราะสื่อต่างๆ ที่นำเสนอมาทางอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่ยากต่อการควบคุมของรัฐบาลถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายควบคุมสื่ออยู่ก็ตาม และการเข้าถึงสื่อของทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งถือว่าเป็นเด็กค่อนข้างมาก เมื่อรับรู้สื่อข่าวสารทางเพศแล้วไม่มีทักษะชีวิตที่ดี กลไกป้องกันตนเองก็จะบกพร่องไป กลายเป็นเหยื่อให้ผู้ที่ไม่หวังดี ทำร้ายหรือเอาเปรียบได้ ดังนั้นโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถนำมาใช้เพิ่มทักษะชีวิตทางเพศศึกษาที่ดี ให้กับนักเรียนได้ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นนวัตกรรมหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้จัก "คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น" สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับโปรแกรมฯ มีความรู้เพศศึกษาและทักษะชีวิตดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเรื่องเพศศึกษาตามปกติ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อาจพิจารณานำหลักการและวิธีการดังที่ได้เสนอมาแล้วข้างต้น ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิต เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ มีความเข้าใจ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ ซึ่งอาจทำได้โดยผ่านการสอนในหลักสูตรหรือจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน

1. การนำโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลนั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.1 ผู้สอนต้องมีทักษะและประสบการณ์ในการสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว และต้องเปลี่ยนบทบาทจากการพูด การออกคำสั่ง มาเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้จัดประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถรู้และเข้าใจจนเกิดความคิดรวบยอด บรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ มิใช่ครูเป็นผู้บอกหรือสรุปแนวคิดให้

1.2 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโปรมแกรมแต่ละครั้ง ผู้สอนควรบริหารเวลาให้เป็นไปตามที่วางไว้

1.3 สื่อ อุปกรณ์ และกิจกรรมที่ประกอบการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งบรรยากาศในการเรียนรู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นผู้สอนต้องเตรียม สื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมที่สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกัน

2. สถานศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและทักษะชีวิตสามารถดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมได้

2.1 จากผลการวิจัยและรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ศึกษา สถานศึกษาสามารถนำโปรแกรมไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต ตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.2 หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและทักษะชีวิต สามารถนำโปรแกรมไปจัดเป็นกิจกรรมให้แก่เยาวชนในชุมชนต่างๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมฯ กับนักเรียนที่เรียนแบบปกติ ดังนั้นควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนที่เรียนเรื่องเพศศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบอื่นๆ

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้เพียงแบบทดสอบความรู้และแบบทดสอบทักษะชีวิตเท่านั้น ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อๆไปควรเพิ่มเติมหัวข้อการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนให้มากขึ้น อาจมีการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต ติดตาม สอบถาม สัมภาษณ์ทั้งตัวนักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นจริงครอบคลุมมากขึ้น

3. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น เช่น ปัญหาการสูบบุหรี่ ปัญหาการใช้สารเสพติด ฯลฯ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้เช่นเดียวกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรรณานุช มูลคำ. (2554). *การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรกานบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงสาธารณสุข. (2547). *รายงานการทบทวนสถานการณ์เรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นการสร้างเสริมทักษะชีวิตและการให้คำปรึกษา.* กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.

กระทรวงสาธารณสุข. (2543). *คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.* กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชีวิตและครอบครัวศึกษา (เพศศึกษา).* กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

ไกรเดช ศรีศุภร. (2547). *ผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพละศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษาและพลศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กฤษณา ตรีมณีรัตน์. (2554). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การสร้างเสริมทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิราพร มงคลประเสริฐ.(2539). *ผลของการใช้แผนการสอนเพศศึกษาต่อความรู้ เจตคติ และสุขปฏิบัติทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดน่าน.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. (อนามัยครอบครัว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เจษฎาภรณ์ สายถิ่น. (2553). *ผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการติดเกมส์คอมพิวเตอร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสันติศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชุดินธร จังสถิตย์กุล. (2553). *ผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุดรธานี.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐธยาน์ ศรีพุธสมบูรณ์. (2552). *เพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธ์.* นครสวรรค์: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ดวงจันทร์ เพลียนอก. (2555). *ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันปัญหาทางเพศในวัยเรียน.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.

ธนวดี บุญลือและคณะ. (2546). *โครงการศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในการสอนเรื่องเพศศึกษาให้ลูก.* ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพมาศ อุ้งพระ. (2555). *วิกฤตทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทย.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์ และคณะ. (2546). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

บุญฤทธิ์ สุขรัตน์. (2547). *การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น:นโยบายแนวทางการดำเนินงานและติดตามประเมินผล.* พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.

ประณต เค้าฉิม. (2549). *จิตวิทยาวัยรุ่น.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). *พัฒนาการวัยรุ่น.* กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ้อ แกรมมี จำกัด.

พรทิพย์ ศิริภัทราชัย. (2539). *พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี).* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภัทธรวดี สีสด. (2556). *ผลของการสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). เพชรบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

มนลดา กล่อมแก้ว. (2555). *การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รัตนา เจริญสาธิต. (2546). *ผลของการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่มีต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร(ฝ่ายมัธยม).* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). *สถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทยปี 2556.*กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สุมาลี สวยสอาด. (2551). *บุพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่นภาคกลางตอนบนของประเทศไทย.* ลพบุรี: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สุภาภัค ผ่องน้อย. (2554). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุมาลี สวยสอาด. (2555). *เพศศึกษา.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักระบาดวิทยา. (2557). *ความชุกและอุบัติการณ์การติดเชื้อ HIV ประเทศไทย พ.ศ. 2556.* กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.

สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2558. *สรุปสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และการติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทย 2558.* สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2560 จาก http://aidssti.ddc.moph.go.th/contents/view/1650

อมรา พงศาพิชญ์. (2548). *เพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย.* กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรพิณ ฐาปนกุลศักดิ์. (2554). *เพศเรื่องลับแต่ต้องรู้.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Karin, c.et al. (1996). *Safer Choices : A Multicomponent School-Based HIV/STD and Pregancy Prevention Program for Adolescents.* Journal of School Health; pp 89-94.

Lawrence, J.S., Jefferson, K.W., & Bank, P.G. (1994). *Cognitive Behavioral Group Intervention to Assist Substance Dependent Adolescents is Lowering HIV Infection Risk*. AIDS Education and Prevention; pp 425-435.

Omu, Florence Emadine. (1994). *The Feasibility of Sex Education Curriculunm for Junior Secondary School in Nigeria*. Doctor's Thesis. University of Southamption.

O Hara' P. et al. (1996). ,*A Peer-Led AIDS Prevention Program for Students in An Alternative School.* Journal of School Health; pp 176-181.

Susan' R.L. et al. (1995). *Impact of a School-based AIDS Prevention Program on Risk and Protective Behavior for Newly Sexually Active Students*, Journal of School Health; pp 145-151.

Wayne C. Gagnon. (2002). *Teenage Sexuality and Sex Education: An Objective Analysis of School Sex Education Program.* The Graduate School University of Wisconsin-Stout.Wisconsin-Stout. USA. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2560. จาก http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.390.6976&rep=rep1&type=pdf)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบเรื่องโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดนี้มี 3 ส่วน

ส่วนที่ 1	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	9	ข้อ
ส่วนที่ 2	แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา	จำนวน	20	ข้อ
ส่วนที่ 3	แบบทดสอบทักษะชีวิต	จำนวน	20	ข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย √ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ

☐ 1. ชาย 2. หญิง ☐

2. นักเรียนมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือต่างบิดาหรือ มารดา (รวมทั้งตัวนักเรียนด้วย) กี่คน

☐ 1. ลูกคนเดียว ☐ 2. 2 คน

☐ 3. 3 คน ☐ 4. 4 คน

☐ 5. 5 คน ☐ 6. มากกว่า 5 คน (ระบุ).....

3. ปัจจุบันนักเรียนพักอาศัยอยู่กับใคร

☐ 1. บิดา มารดา ☐ 2. บิดา

☐ 3. มารดา ☐ 4. ญาติพี่น้อง (ระบุ).....

☐ 5. เพื่อน ☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

4. สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนเป็นอย่างไร

☐ 1. รักใครช่วยเหลือกันดี

☐ 2. ทะเลาะวิวาทกันบางครั้ง

☐ 3. ต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกัน

☐ 4. ไม่ราบรื่น ทะเลาะวิวาทกันบ่อยๆ

5. สถานภาพสมรสของบิดามารดาเป็นอย่างไร

☐ 1. อยู่ด้วยกัน ☐ 2. แยกกันอยู่

☐ 3. บิดาเสียชีวิต ☐ 4. มารดาเสียชีวิต

☐ 5. อื่นๆ (ระบุ) .....

6. เมื่อนักเรียนพบเพื่อนต่างเพศที่มีรูปร่างลักษณะ "ถูกตา ถูกใจ" ทำให้นักเรียนนึกถึงอะไร

☐ 1. ความรัก ☐ 2. ความเป็นเพื่อน
☐ 3. ความเป็นญาติ ☐ 4. ความเป็นพี่ หรือน้อง
☐ 5. ไม่มีความรู้สึกอะไรเป็นพิเศษ ☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

7. เมื่อนักเรียนมีอารมณ์หรือความรู้สึกทางเพศ นักเรียนระบายออกโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ทำสมาธิ ☐ 2. เล่นดนตรี
☐ 3. อ่านหนังสือเรียน ☐ 4. อ่านหนังสือการ์ตูน
☐ 5. เล่นกีฬา ☐ 6. ฟังเพลง ร้องเพลง
☐ 7. สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ☐ 8. คุยโทรศัพท์กับเพื่อนต่างเพศ
☐ 9. อื่นๆ (ระบุ).....

8. นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. วิทยุ ☐ 2. วิดีโอ
☐ 3. โทรทัศน์ ☐ 4. ภาพยนตร์
☐ 5. หนังสือพิมพ์ ☐ 6. หนังสือเรียน
☐ 7. นิตยสาร วารสาร ☐ 8. อินเตอร์เน็ต
☐ 9. โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว ☐ 10. เสียงตามสายของโรงเรียน
☐ 11. ครู ☐ 12. เพื่อน
☐ 13. ผู้ปกครอง ☐ 13. อื่นๆ(ระบุ).....

9. นักเรียนมักปฏิบัติกิจกรรมใดในช่วงเวลาว่าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ฟังวิทยุ ร้องเพลง ☐ 2. ดูวิดีโอ โทรทัศน์
☐ 3. ดูภาพยนตร์ ☐ 4. อ่านหนังสือพิมพ์
☐ 5. อ่านหนังสือเรียน ☐ 6. อ่านนิตยสาร วารสาร
☐ 7. เล่นอินเตอร์เน็ต ☐ 8. เล่นเกมคอมพิวเตอร์
☐ 9. เล่นกีฬา ☐ 10. ไปเที่ยวกับเพื่อนเพศเดียวกัน
☐ 11. ไปเที่ยวกับเพื่อต่างเพศ ☐ 12. อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับข้อคำตอบที่เห็นว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือจุดประสงค์ที่สำคัญของการเรียนเพศศึกษา
   ก. การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
   ข. ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์
   ค. การรักษาความสะอาดอวัยวะเพศได้ถูกต้อง
   ง. ความเข้าใจพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศ
2. ข้อใดเป็นหลักของการสร้างสัมพันธภาพที่<u>เหมาะสม</u>
   ก. ยกตนข่มท่าน
   ข. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
   ค. เอาใจเขามาใส่ใจเรา
   ง. เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม
3. หากนักเรียนเกิดปัญหากับเพื่อน นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
   ก. เลิกคบ
   ข. หาโอกาสพูดคุยกันให้เข้าใจ
   ค. รอเพื่อนมาขอคืนดีก่อนจะให้อภัย
   ง. ให้เพื่อนที่สนิทช่วยปรับความเข้าใจ
4. บุคคลในข้อใดวางตัวต่อเพศตรงข้ามได้อย่าง<u>เหมาะสมที่สุด</u>
   ก. ณัฐให้เกียรติเพื่อนผู้หญิงของตนเองทุกครั้ง
   ข. นุ่นเล่าเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟังมากที่สุด
   ค. นัดชอบเที่ยวกับเพื่อนบ่อยๆ เพื่อเป็นการระบายอารมณ์
   ง. หน่อยจะพยายามจำเรื่องราวของคู่สนทนาให้มากที่สุด
5. เกราะป้องกันที่ดีที่สุดเพื่อให้ห่างไกลจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรคือข้อใด
   ก. มีคนรักคนเดียว
   ข. เมื่ออยู่ในที่ลับตาคนสองต่อสองต้องระวังตัว
   ค. ยอมให้อีกฝ่ายสัมผัสและโอบกอดได้ในบางครั้งเท่านั้น
   ง. พยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์
6. ข้อใดเป็นการใช้ทักษะการปฏิเสธที่<u>ไม่เหมาะสม</u>
   ก. ปฏิเสธด้วยคำตอบที่น่าเชื่อถือ ท่าทีจริงจัง
   ข. พูดตัดบทแสดงความไม่พอใจและตอบโต้ทันที
   ค. เมื่อถูกรบเร้าให้หลีกเลี่ยงและปฏิเสธด้วยคำสุภาพ
   ง. แสดงพฤติกรรมที่สุภาพในการปฏิเสธควบคู่กับคำพูด
7. ผู้ที่ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด<u>ไม่ควร</u>ปฏิบัติตนตามข้อใด
   ก. สูบบุหรี่
   ข. ดื่มกาแฟเป็นประจำ
   ค. ดื่มแอลกอฮอล์
   ง. ถูกทุกข้อ

8. วันชัยต้องการคุมกำเนิดแบบชั่วคราว ถ้าวันชัยมาปรึกษานักเรียน นักเรียนจะแนะนำให้วันชัยใช้การคุมกำเนิดแบบใดจึงจะ<u>เหมาะสมที่สุด</u>

ก. หลั่งภายนอก
ข. ถุงยางอนามัย
ค. ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน
ง. นับวันหรือระยะปลอดภัย

9. ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับถุงยางอนามัย

ก. ถุงยางอนามัยฉีกขาดได้ง่าย
ข. การใช้ถุงยางอนามัยเป็นเรื่องยุ่งยาก
ค. ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้
ง. การใช้ถุงยางอนามัยช่วยให้ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์

10. การนับระยะปลอดภัยมีวิธีการนับอย่างไร

ก. วันที่ 14 ของรอบเดือน
ข. ช่วงที่ไม่มีประจำเดือน
ค. 7 วันหลังหมดประจำเดือน
ง. 7 วันก่อนและหลังการมีประจำเดือนวันแรก

11. วิธีการคุมกำเนิดแบบใดมีโอกาสพลาดได้<u>ง่ายที่สุด</u>

ก. การฉีดยาคุมกำเนิด
ข. การใช้ถุงยางอนามัย
ค. การนับวันหรือระยะปลอดภัย
ง. การกินยาคุมกำเนิด

12. ข้อใดกล่าวถึงถุงยางอนามัย<u>ไม่ถูกต้อง</u>

ก. หาซื้อง่าย
ข. คุมกำเนิดได้
ค. ใช้ซ้ำได้หลายครั้ง
ง. ป้องกันโรคทางเพศสัมพันธ์

13. ถุงยางอนามัยสามารถช่วยป้องกันการมีบุตรได้อย่างไร

ก. บีบรัดอวัยวะเพศไม่ให้หลั่งน้ำอสุจิออกมา
ข. เก็บน้ำอสุจิของฝ่ายชายไม่ให้ผสมกับไข่ของฝ่ายหญิง
ค. อสุจิของฝ่ายชายจะถูกฆ่าโดยสารเคมีในถุงยางอนามัย
ง. ช่วยกรองตัวอสุจิเก็บไว้จะมีเฉพาะบางส่วนที่เป็นน้ำกามผ่านเข้าสู่มดลูกของฝ่ายหญิง

14. บุคคลใดมีความเสี่ยงต่อการติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์<u>มากที่สุด</u>

ก. พลอย มีเพศสัมพันธ์กับสามีของตนเองคนเดียวเท่านั้น
ข. ชูชาติ มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการโดยใช้ถุงยางอนามัย
ค. วิภา รับประทานยาคุมกำเนิดก่อนมีเพศสัมพันธ์กับแฟนทุกคน
ง. มาลี ให้ผู้ชายที่มาซื้อบริการทางเพศของตนใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง

15. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อข้อใด<u>มากที่สุด</u>

ก. สังคม
ข. ตนเอง
ค. ครอบครัว
ง. ประเทศชาติ

16. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในข้อใดที่เป็นปัญหา<u>มากที่สุด</u>ในปัจจุบัน

ก. โรคเริม
ข. โรคเอดส์
ค. โรคหนองใน
ง. โรคแผลริมอ่อน

17. ข้อใด<u>ไม่ใช่</u>ช่องทางติดต่อของโรคเอดส์

ก. การให้เลือด
ข. ทางเพศสัมพันธ์
ค. การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน
ง. การรับประทานอาหารร่วมกันโดยไม่ใช้ช้อนกลาง

18. การป้องกันโรคเอดส์<u>ที่ดีที่สุด</u>คือข้อใด

ก. ใช้ถุงยางอนามัย
ข. ฉีดวัคซีนป้องกัน
ค. ไม่สำส่อนทางเพศ
ง. รักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง

19. ผู้ป่วยเอดส์จะเสียชีวิตเนื่องจากสาเหตุใด<u>มากที่สุด</u>

ก. มะเร็ง
ข. วัณโรค
ค. เบาหวาน
ง. เชื้อราขึ้นสมอง

20. โรคซิฟิลิส มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร

ก. โรคไข้ป่า
ข. โรคฉี่หนู
ค. โรคกลัวน้ำ
ง. โรคเข้าข้อออกดอก

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบทักษะชีวิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย × ทับข้อคำตอบที่เห็นว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. สุดาเพิ่งสอบเข้าม.1 ได้ หลังเปิดภาคเรียน 1 สัปดาห์มีนักเรียนชายรุ่นพี่ม. 6 มาชวนไปเที่ยว rcaในเย็นวันเสาร์ บอกว่าเป็นธรรมเนียมของการรับน้อง ถ้านักเรียนเป็นสุดา นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

   ก. ไปเพราะกลัวว่ารุ่นพี่จะไม่ยอมรับ (2)

   ข. ไปเพราะจะได้ถือโอกาสเที่ยวฟรี (1)

   ค. ไม่ไปเพราะเราไม่สนใจรุ่นพี่คนนี้ (3)

   ง. ไม่ไปเพราะเป็นผู้หญิงไม่ควรไปกับชายอื่นตามลำพังในสถานที่อย่างนั้น (4)

2. โป้งมีคอนโดฯ อยู่ใกล้โรงเรียน หลังเลิกเรียนโป้งชวนแป๋มไปดูวิดิทัศน์โป๊ในระหว่างที่รอผู้ปกครองมารับ ถ้านักเรียนเป็นแป๋ม นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

   ก. ไป เพราะกลัวโป้งโกรธ (2)

   ข. ไป เพราะจะได้ไม่เบื่อระหว่างรอผู้ปกครอง (1)

   ค. ไม่ไป เพราะไม่อยากไป (3)

   ง. ไม่ไป เพราะเป็นผู้หญิงไม่ควรไปในที่ลับตากับคนอื่นตามลำพัง(4)

3. วันสุดท้ายของการเรียนปลายภาคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการฉลองกันที่ผับแห่งหนึ่งและนักเรียน 1 คน สามารถชวนเพื่อนต่างเพศไปร่วมงานนี้ด้วย 1 คน รุ่นพี่ ม.6 ที่เอิงสนิทชวนเอิงไปร่วมงานนี้ด้วย ถ้านักเรียนเป็นเอิง นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

   ก. ไป เพราะเกรงใจรุ่นพี่ กลัวรุ่นพี่จะน้อยใจ(2)

   ข. ไป เพราะจะได้หาประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ(1)

   ค. ไม่ไป เพราะกลัวพ่อแม่รู้(3)

   ง. ไม่ไป เพราะรุ่นพี่ที่ชวนไม่สนิทและการไปในลักษณะนี้จะทำให้เกิดอันตรายได้(4)

4. ขณะที่รุ่นพี่กำลังให้รุ่นน้องซ้อมเชียร์อยู่บนอัฒจรรย์ นักเรียนหญิงคนหนึ่งจะขอรุ่นพี่ไปห้องน้ำ โดยรุ่นพี่ผู้ชายอาสาจะพาไปส่งที่ห้องน้ำหลังอาคารเรียน ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนหญิงคนนั้น นักเรียนจะดิดสินใจอย่างไร

   ก. ไป เพราะเกรงใจรุ่นพี่ (1)

   ข. ไป เพราะจะได้ไม่ต้องชวนเพื่อนซึ่งกำลังซ้อมอยู่ไป(2)

   ค. ไม่ไป เพราะไม่อยากไปแล้ว(3)

   ง. ไม่ไป เพราะห้องน้ำอยู่หลังอาคาร การไปในลักษณะนี้จะทำให้เกิดอันตรายได้(4)

5. ตั้ม ถูกเพื่อนๆ ชวนให้หนีเรียน และไปหาอะไรสนุกๆ ทำกันที่หลังอาคาร 5 ตั้มเห็นว่าเพื่อนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยสนใจเรียนหนังสือและถูกฝ่ายปกครองตัดคะแนนความประพฤติในเรื่องการใช้ยาเสพติด และปัญหาชู้สาวหลายคะแนนแล้ว ถ้านักเรียนเป็นตั้ม นักเรียนจะตัดสินใจไปหรือไม่

ก. ไป เพราะเกรงใจเพื่อน กลัวเพื่อนจะเสียใจ (1)

ข.ไม่ไป และชักชวนให้เพื่อนๆอยู่เรียนต่อ (4)

ค. ไม่ไป เพราะกลัวครูรู้และจับได้ (2)

ง. ไม่ไป เพราะการไปในสถานที่ลับตาคนจะทำให้เกิดอันตรายแน่ๆ และทำให้เสียอนาคต (3)

6. เจี๊ยบชวนน้ำไปพบเพื่อนผู้ชายที่รู้จักกันโดยการแชทคุยกันทางอินเตอร์เน็ต 4-5 ครั้ง ที่ห้างแห่งหนึ่งหลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นน้ำ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

ก. ไป เพราะกำลังอยากไปเที่ยวพอดี (1)

ข. ไป เพราะอยากรู้ว่าผู้ชายคนนั้นเป็นใคร (2)

ค. ไม่ไป เพราะแม่กำลังจะมารับแล้ว (3)

ง. ไม่ไป และเตือนเพื่อนว่าไม่ควรไปเพราะเรายังไม่รู้จักเขาดีพอ (4)

7. การกระทำของใคร แสดงให้เห็นถึงการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างเหมาะสม

ก. โอ๋ ชอบแต่งตัวโป๊เปิดเผยสัดส่วน (3)

ข. เอ๋ นิยมไปเที่ยวสถานเริงรมย์ต่างๆ(2)

ค. เอ ไม่เปิดโอกาสให้คนรักกอดจูบเมื่ออยู่กันตามลำพัง (1)

ง. ออย ไม่ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง หรือไปในที่ลับตาคน(4)

8. อาวุธเป็นเพื่อนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมใช้ยาเสพติด ในช่วงใกล้สอบ อาวุธชวนนักเรียนให้ลองใช้ยาบ้า จะได้อ่านหนังสือได้นานขึ้น นักเรียนจะตอบอาวุธว่าอย่างไร

ก. ไม่เอาหรอก เราไม่ชอบ นายเอาไปให้คนอื่นเถอะ(3)

ข. ไม่เอาหรอก เรากลัวติด ขอบใจนะที่หวังดี มาติวหนังสือกับกลุ่มเหมือนเดิมดีกว่า(4)

ค. ดีเหมือนกัน กำลังอ่านหนังสือไม่ทัน(2)

ง. ดีเหมือนกัน จะได้ช่วยให้อ่านหนังสือได้นานขึ้น(1)

9. ลิเดียคบกับแฟนมา 2 ปี แฟนขอมีเพศสัมพันธ์โดยให้เหตุผลว่าว่าคบกันมานานแล้วและรักลิเดียคนเดียว ลิเดียควรทำอย่างไร

ก. ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย และบอกเลิก(2)

ข. ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย และบอกว่าให้รอให้ถึงวันแต่งงาน(4)

ค. ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย และวิ่งหนีออกมาจากสถานที่นั้น(3)

ง. ยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วยและบอกให้แฟนรับผิดชอบหากมีผลตามมา (1)

10. หากเพื่อนต่างเพศชวนไปดูภาพยนตร์รอบดึก เราควรเลือกคำตอบแบบใด
    ก. “เสียใจ ช้าไปแล้ว” (2)
    ข. “ฉันมีนัดแล้ว”(3)
    ค. “ขอบคุณที่ชวนนะ แต่เราไปดูวันหลังดีกว่า จะได้ชวนเพื่อนๆไปด้วย”(4)
    ง. “ให้ไปกับเธอ ฉันไม่ไปหรอก” (1)
11. เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ ควรทำอย่างไร
    ก. ไม่ยอมและต่อสู้สุดฤทธิ์(1)
    ข. ตะโกนร้องขอความช่วยเหลือ (2)
    ค. ปล่อยให้เหตุการณ์ดำเนินต่อไป(3)
    ง. พูดปฏิเสธแล้วออกจากสถานการณ์เสี่ยง(4)
12. หากนักเรียนอยู่ในสถานการณ์กำลังจะถูกล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนจะทำอย่างไร
    ก. รีบวิ่งหนีอย่างรวดเร็ว(1)
    ข. ตะโกนร้องให้คนช่วย(2)
    ค. ขู่ว่าจะโทรแจ้งตำรวจ(1)
    ง. พยายามเกลี้ยกล่อม โดยอ้างถึงศีลธรรม (4)
13. หน่อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปลาย ผู้ปกครองทำงานไกลบ้านจึงไม่สามารถมารับหน่อยที่โรงเรียนได้ หน่อยจึงต้องกลับบ้านเองเป็นประจำ วันหนึ่งระหว่างที่หน่อยนั่งรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างเข้าซอย ปรากฏว่ารถเลี้ยวไปทางที่ไม่ใช่บ้านของหน่อย หน่อยจะทำอย่างไร
    ก. ตะโกนถามเชิงหาเรื่องว่าจะพาไปไหน (1)
    ข. พูดด้วยถ้อยคำสุภาพว่า “พี่คะ ทางนี้ไม่เคยมาค่ะพากลับทางเดินเถอะนะคะ” (4)
    ค. พูดด้วยถ้อยคำจริงจังว่า “ไปทางเดิมเดี๋ยวนี้ ไม่งั้นจะโทรแจ้งตำรวจ(3)
    ง. นั่งรถต่อไปเงียบๆ ไม่พูด (2)
14. สุพจน์ เป็นเพื่อนรักของนักเรียน วันหนึ่งสุพจน์ชวนนักเรียนหารายได้เสริม โดยการช่วยสุพจน์ส่งของ ซึ่งนักเรียนสงสัยว่าอาจเป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง นักเรียนจะบอกสุพจน์อย่างไร
    ก. ไม่เอาหรอก มีเงินน้อยก็ใช้น้อยก็ได้(3)
    ข. ไม่เอาหรอก ไม่ชอบงานส่งของ ขอบใจนะที่หวังดี เราช่วยแม่ขายของดีกว่า(4)
    ค. ดีเหมือนกัน กำลังอยากเก็บเงินซื้อของอยู่พอดี(1)
    ง. ดีเหมือนกัน จะได้มีเงินช่วยแม่จ่ายค่าเทอม(2)

15. ณเดชคุยอยู่กับแพนเค้กที่หอพักจนดึก แล้วขอค้างที่หอโดยสัญญาว่าจะไม่ล่วงเกินแพนเค้ก เด็ดขาด ถ้านักเรียนเป็นแพนเค้กนักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ให้นอนค้างโดย ให้ณเดชนอนข้างเตียง(2)

ข. ให้นอนค้าง โดยให้ณเดชนอนบนเตียงด้วยกัน(1)

ค. ไม่ให้นอนค้าง พร้อมอบรมสั่งสอนว่าให้เขาเป็นสุภาพบุรุษ อย่าข่มเหงผู้หญิง(3)

ง. ไม่ให้นอนค้าง โดยอ้างถึงเรื่องตนเองเป็นผู้หญิง ถึงจะไม่มีการล่วงเกินแต่ตนเองก็เสียหาย(4)

16. ข้อใดเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

ก. “ยินดีที่ได้รู้จัก” (4)

ข. “มีอะไรให้ช่วยอีกหรอ”(1)

ค. “เราเห็นใจนะ แต่ไม่สามารถช่วยได้ (3)

ง. “เสียใจด้วยนะที่เกิดเหตุเช่นนี้ แต่ไม่มากใช่ไหม” (2)

17. หากนักเรียนคบกับเพื่อนต่างเพศในฐานะคนรัก และคิดว่าจะมีเพศสัมพันธ์ด้วย แต่คนรักของนักเรียนไม่ยอมใส่ถุงยางอนามัยนักเรียนใช้คำพูดใดเพื่อต่อรองให้คู่รักของนักเรียนยอมใส่ถุงยางอนามัย

ก. ไม่ใส่ก็ได้ คงไม่เป็นไรมั้ง (1)

ข. ใส่เถอะ เรากลัวท้อง (2)

ค. ไม่ใส่ ก็ไม่ยอม (3)

ง. ใส่เถอะ เราจะได้ปลอดภัยกันทั้ง 2 คน (4)

18. ต้อมกับเอ๋เป็นเพื่อนกันสมัยเรียนประถม หลังเรียนจบต่างคนต่างไปเรียนคนละโรงเรียนจนกระทั่งจบมัธยมปลาย มีงานเลี้ยงรุ่น ต้อมกับเอ๋มาเจอกันอีกครั้ง ต้อมสนใจในตัวเอ๋ หลังงานเลิกต้อมจึงชวนเอ๋ไปนอนค้างที่คอนโด โดยอ้างว่าจะชวนไปคุยต่อหลังจากที่ไม่เจอกันนาน ถ้านักเรียนเป็นเอ๋นักเรียนจะตอบอย่างไร

ก. ไปด้วย โดยคุยกันที่ห้องรับแขก(1)

ข. ไม่ไปด้วย พร้อมต่อว่าอย่างรุนแรง(2)

ค. ไม่ไปด้วย พร้อมเตือนว่าอย่าไปชวนคนอื่นแบบนี้อีก(3)

ง. ไม่ไปด้วย โดยอ้างถึงเรื่องตนเองเป็นผู้หญิง หากใครรู้ว่าตนเองไปคอนโดผู้ชายจะเสียหาย (4)

19. นักเรียนกำลังไปเข้าห้องน้ำของโรงเรียน บังเอิญพบเพื่อนๆ กำลังดูคลิปลามก เพื่อนชักชวนให้นักเรียนดูด้วย นักเรียนจะพูดว่าอย่างไร

ก. “เอาไว้ค่อยดูวันหลัง”(2)

ข. “เราไม่ดูอ่ะ แล้วพวกเราก็ไม่ควรดูด้วยนะ เพราะไม่มีประโยชน์ เอาเวลาไปดิวหนังสือกันดีกว่า”(4)

ค. “เราให้สัญญากับแม่ไว้ว่าจะไม่ดูสื่อพวกนี้”(3)

ง. “ดีเหมือนกัน วันนี้ยังไม่มีโอกาสดูเลย”(1)

20. อิ๋วชวนแอ๋วไปงานวันเกิดเพื่อน แล้วเพื่อนๆ ได้ชักชวนให้แอ๋วดื่มสุรา สูบบุหรี่ และดูคลิปลามก ถ้านักเรียนเป็นแอ๋วนักเรียนจะตอบเพื่อนอย่างไร

ก. ลองหน่อยก็ดีไม่มีโอกาสลองเลย (1)

ข. บอกเพื่อนว่ามันเป็นสิ่งไม่ดีและขอตัวกลับทันที(3)

ค. บอกเพื่อนว่าไม่ลองและบอกเพื่อนว่าเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ควรทำถ้าผู้ปกครองรู้คงเสียใจ (4)

ง. ไม่ลองและเลิกคบเพื่อนทันที(2)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ 1

วิชาเพิ่มเติมเลือก ก้าวย่างอย่างเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่องปฐมนิเทศ เวลา 2 คาบ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนอธิบายความสำคัญของการเรียนเรื่องเพศศึกษาได้

สาระการเรียนรู้

ความหมายและความสำคัญของการเรียนเพศศึกษา

กิจกรรมการเรียนรู้

- ครูให้นักเรียนเขียนใบสมัครเข้ากลุ่ม การเรียนรู้ในทักษะเพิ่มเติม และแจกแบบบันทึกการอนุญาตให้นักเรียนศึกษาเรื่องเพศศึกษา และทักษะการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง
- นักเรียนรับใบความรู้เรื่องการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและการประเมินผล
- นักเรียนช่วยกันคิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากการเรียนการสอนเพศศึกษา
- ทำแบบทดสอบก่อนเรียนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องเพศศึกษา

ตอนที่ 3 แบบทดสอบทักษะชีวิต

สื่อและอุปกรณ์

1. แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
2. ใบสมัครเข้ากลุ่มการเรียนรู้สาระเพิ่มเติม
3. บันทึกการขออนุญาตจากผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ 2

วิชาเพิ่มเติมเลือก ก้าวย่างอย่างเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่องการสร้างสัมพันธภาพ เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น เราควรปฏิบัติต่อกันอย่างสร้างสรรค์ การล้อเลียน เพื่อความสนุกสนานของฝ่ายหนึ่งอาจสร้างความเดือดร้อนใจให้กับอีกฝ่าย ถ้าคำพูด หรือการกระทำของเรามีผลในทางลบทำให้เพื่อนเสียใจ เราต้องกล้าหาญพอที่จะกล่าวคำขอโทษ และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการสร้างสัมพันธภาพ
2. นักเรียนระบุวิธีการเลือกคบเพื่อนได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของสัมพันธภาพ
2. คุณค่าของการสร้างสัมพันธภาพ
3. วิธีการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นประสบการณ์

- ครูถามเรื่องเพื่อนสนิทของนักเรียนว่าเป็นอย่างไรบ้าง (5 นาที)

ขั้นสะท้อนความคิด

- นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที)
- นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่มโดยวิธีการแบ่งที่ตัวแทนนักเรียนกำหนด (5 นาที)
- ตัวแทนกลุ่มรับชุดการสอน ศึกษาชุดการสอนร่วมกันและคิดบทบาทสมมติถึงสถานการณ์ต่างๆ ขณะพบบุคคลอื่นที่ไม่เคยรู้จัก ว่าจะมีวิธีการเลือกที่จำทำความรู้จักหรือไม่ และถ้าคิดว่าควรทำความรู้จักนักเรียนจะมีวิธีการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลนั้นอย่างไร(15 นาที)
- แต่ละกลุ่มออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน (40นาที)

ขั้นความคิดรวบยอด (สรุป)

- ให้เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นแสดงความคิดเห็นว่าที่แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติไปแล้วนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ หรือมีใครคิดเห็นเป็นอย่างอื่น (10 นาที)

ขั้นประยุกต์แนวคิด

- นักเรียนเขียนว่าสามารถนำเอาเรื่องการคบเพื่อนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร (10 นาที

การวัดผล และ ประเมินผล

1. วิธีการวัดผลและประเมินผล
   ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและการนำเสนอผลงานโดยตนเอง เพื่อน และครู
2. เครื่องมือวัดและประเมินผล
   แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและการนำเสนอผลงานโดยตนเอง เพื่อนและครู

สื่อและอุปกรณ์

1. ชุดการเรียนรู้แบบนักเรียนมีส่วนร่วม เรื่องการสร้างสัมพันธภาพ
2. ใบความรู้เรื่องทักษะการสร้างสัมพันธภาพและลักษณะของมิตรที่ดี
3. แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอผลงานโดยตนเอง เพื่อน และครู

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร(ฝ่ายมัธยม)
2. หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ 3

วิชาเพิ่มเติมเลือก ก้าวย่างอย่างเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่องการปฏิเสธเพื่อรักษาสัมพันธภาพ เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

การปฏิเสธเป็นความสามารถเฉพาะตัวที่สามารถฝึกได้ การไม่รู้จักพูด หรือสื่อความในใจเพราะกลัวการเสียเพื่อน หรือเสียมิตรภาพ อาจนำไปสู่แนวโน้มการชักชวนไปสู่พฤติกรรมเสี่ยง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้นการรู้จักปฏิเสธเพื่อน หรือบุคคลอื่นในบางสถานการณ์ ต้องมีทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสียเพื่อน และทำให้สามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์นั้นได้อย่างปลอดภัยรวมทั้งป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรไว้ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายหลักการ และขั้นตอนการปฏิเสธได้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถแสดงทักษะการปฏิเสธได้โดยไม่เสียสัมพันธภาพ

สาระการเรียนรู้

1. ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ
2. ขั้นตอนการปฏิเสธ

กิจกรรมการเรียนการรู้

ขั้นประสบการณ์

- ถามถ้ามีเพื่อนมาชวนไปเที่ยวกลางคืน นักเรียนจะตอบเพื่อนอย่างไร (10 นาที)

ขั้นสะท้อนความคิด

- นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที)
- นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ศึกษาใบความรู้ แล้วให้แต่ละกลุ่มออกมาฝึกปฏิเสธหน้าชั้นเรียน โดยการจับสลากสถานการณ์ ผลัดกันชวนผลัดกันปฏิเสธ อีกหนึ่งคนเป็นผู้สังเกตการณ์ (50 นาที)
- นักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการปฏิเสธ (10 นาที)

ขั้นความคิดรวบยอด (สรุป)

- นักเรียนสรุปขั้นตอนการปฏิเสธโดยใช้แผนภูมิเรื่องวิธีการปฏิเสธ (10 นาที)

ขั้นประยุกต์แนวคิด

- ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านบทกลอนสอนใจ แล้วสอบถามเข้าใจในบทกลอนว่าแต่ละคนเข้าใจอย่างไรและจะนำไปเป็นคำสอนต่อตนเองอย่างไร (10 นาที)

การวัดผลและประเมินผล

1.วิธีการวัดผลการประเมิน

ประเมินการแสดงบทบาทสมมุติโดยกลุ่มตนเอง เพื่อน ครู

2. เครื่องมือการประเมิน

แบบประเมินการแสดงบทบาทสมมุติโดยกลุ่มตนเอง เพื่อน ครู

สื่อการสอน

1. ชุดการสอนนักเรียนมีส่วนร่วม เรื่องการปฏิเสธเพื่อรักษาสัมพันธภาพ
2. ใบความรู้ เรื่องทักษะการปฏิเสธ
3. บทกลอนสอนใจ

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ฝ่ายมัธยม
2. หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ 4

วิชาเพิ่มเติมเลือก ก้าวย่างอย่างเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2

เรื่องการคุมกำเนิด เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เรื่องวิธีการคุมกำเนิด การป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นการเรียนรู้เพื่อการดูแลสุขภาพทางเพศ เมื่อจำเป็นต้องใช้ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบของแต่ละคนที่ต้องมีต่อตัวเอง เช่นเดียวกับการดูแลสุขภาพอนามัยทั่วไป

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการคุมกำเนิด การใช้อุปกรณ์ และประสิทธิภาพของแต่ละวิธีได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบข้อแตกต่างของการคุมกำเนิดแต่ละประเภทได้

สาระการเรียนรู้

วิธีการคุมกำเนิดประเภทต่างๆ

1.ยาคุมกำเนิดชนิดเม็ด 21 เม็ด และ 28 เม็ด

2.ถุงยางอนามัยชาย หญิง

3. การทำหมัน หญิง ชาย

4.ห่วงอนามัย

5.ยาฝังคุมกำเนิด

6.ยาฉีดคุมกำเนิด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นประสบการณ์

- ครูซักถามนักเรียน นักเรียนรู้จักวิธีการคุมกำเนิดแบบใดบ้าง และอภิปรายร่วมกัน (5 นาที)

ขั้นสะท้อนความคิด

- นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที)

- แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่มโดยวิธีที่ตัวแทนนักเรียนคิด ศึกษาใบความรู้และอุปกรณ์ในการคุมกำเนิด ให้สรุปวิธีการใช้ ข้อดี ข้อเสียของอุปกรณ์การคุมกำเนิดที่กลุ่มของตนเองได้รับลงในกระดาษชาร์ตในรูปแบบของผังมโนทัศน์ (20 นาที)

- ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานและสาธิตวิธีการใช้อุปกรณ์ที่กลุ่มตนเองได้รับ (30 นาที)

ขั้นสรุปความคิดรวบยอด

- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป และประเมินกลุ่มตนเอง เพื่อน ครู (10 นาที)

ขั้นประยุกต์แนวคิด

- ครูยกตัวอย่างบุคคลที่ต้องการคุมกำเนิดเช่น หนุ่มสาว วัยทำงาน แต่งงานกันแล้วยังไม่ต้องการมีบุตร, ผู้หญิงอายุ 36 ปีมีบุตรแล้ว 2 คน และไม่ต้องการมีบุตรอีก เป็นต้น นักเรียนคิดว่าควรใช้วิธีการคุมกำเนิดแบบใด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดผลประเมินผล

- ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและการนำเสนอผลงานโดยตนเอง เพื่อน และครู
- ตรวจใบงาน

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและการนำเสนอผลงานโดยตนเอง เพื่อน และครู
- ใบงานรายบุคคลเรื่องการคุมกำเนิด

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบความรู้เรื่องการคุมกำเนิด
2. อุปกรณ์การคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ
3. ชุดการเรียนรู้แบบนักเรียนมีส่วนร่วม เรื่องการคุมกำเนิด
4. ใบงานเรื่องการคุมกำเนิด
5. กระดาษชาร์ต
6. ปากกาเคมี

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
2. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ 5

วิชาเพิ่มเติมเลือก ก้าวย่างอย่างเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคที่สามารถเป็นได้ทุกเพศทุกวัย แต่พบมากในวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นในปัจจุบัน นิยมมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน โดยที่ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเอง รวมทั้งโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่างๆนอกจากนี้ในปัจจุบันคู่แต่งงานมีอัตราการหย่าร้างสูง ทำให้มีสามีหรือภรรยาหลายคนจึงเกิดโอกาสเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากขึ้น

สิ่งอันตรายของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์คือเมื่อเป็นแล้วมักจะไม่เกิดอาการ บางคนจึงติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่รู้ตัว จัดว่าเป็นปัญหาสำคัญของระบบสาธารณสุข และสามารถติดต่อไปยังทารกในครรภ์ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการป้องกันตนเองและการหลีกเลี่ยงจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

สาระการเรียนรู้

- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ โรคซิฟิลิส โรคหนองใน โรคแผลริมอ่อน กามโรคของต่อมและท่อน้ำเหลือง
- โรคติดต่อกลุ่มที่ 2 โรคเริม โรคหูดหงอนไก่ โรคพยาธิในช่องคลอด โรคเชื้อราในช่องคลอด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นประสบการณ์

- ครูถามนักเรียนว่ารู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อะไรบ้าง (5 นาที)

ขั้นสะท้อนความคิด

- นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที)
- แบ่งกลุ่มโดยนักเรียนสุ่มหยิบกระดาษสี 5 สีแล้วนักเรียนจับกลุ่มเป็นสี (5นาที)
- ตัวแทนกลุ่มรับชุดการเรียนรู้เป็นกลุ่มสี
- นักเรียนไปหาลายแทงจากคำใบ้ของครู จุดละ1 โรค (กลุ่มละ 2 จุด) (10 นาที)

- เมื่อนักเรียนพบคำใบ้จากลายแทงแล้วให้นำมาทำใบงานโดยร่วมกันตัดสินใจว่าคำใบ้ที่พบตรงกับโรคใดในใบความรู้ (20 นาที)

ขั้นสรุปแนวคิด

- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอคำใบ้ของตนเองพร้อมคำตอบ โดยเพื่อร่วมชั้นเป็นผู้ตัดสินว่าถูกหรือไม่

ขั้นประยุกต์แนวคิด

- นักเรียนสรุปแนวทางการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ดีที่สุด

การวัดและประเมินผล

1. การวัดผลประเมินผล

1 วิธีวัดผลประเมินผล

- ประเมินการทำงานกลุ่มโดยตนเอง เพื่อน และครู
- ตรวจใบงาน

2. เครื่องมือการวัดผล

1. แบบประเมินการทำงานกลุ่มโดยตนเอง เพื่อน และครู
2. ใบงาน เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

สื่อและอุปกรณ์

1. ชุดการเรียนรู้แบบนักเรียนมีส่วนร่วม เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
2. ใบความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
3. ใบงานเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรทวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
2. หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ 6

วิชาเพิ่มเติมเลือก ก้าวย่างอย่างเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่องโรคเอดส์ เวลาเรียน 2 คาบ

สาระสำคัญ

พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่อาจนำไปสู่การติดโรคเอดส์ได้ หาก สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมนี้ในกลุ่มเพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิด ก็มีโอกาสยับยั้งพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การติดเชื้อเอดส์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายวิธีป้องกันตนเองและวิธีการหลีกเลี่ยงจากโรคเอดส์ได้

สาระการเรียนรู้

1. พฤติกรรมการเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์
2. โรคเอดส์

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นประสบการณ์

- ร่วมกันสนทนาเรื่องโรคเอดส์ การเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรค ทางเพศสัมพันธ์ (5นาที)

ขั้นสะท้อนความคิด

- นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที)
- แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่มให้ศึกษาใบความรู้เรื่องโรคเอดส์และวิเคราะห์กลุ่มละเรื่อง ดังนี้
  1. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเอดส์และวิธีการหลีกเลี่ยง
  2. บุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเอดส์ และวิธีการเตือนบุคคลเหล่านั้น
  3. แนวทางปฏิบัติตนและให้คำแนะนำผู้อื่นเพื่อป้องกันการติดโรคเอดส์
  4. วิธีการป้องกันไม่ให้เสี่ยงต่อการติดเอดส์
  5. การปฏิบัติตนเมื่อติดเชื้อและการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์

(30 นาที) โดยให้นำแนวคิดที่ได้รับตั้งแต่ครั้งแรกมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

- แต่ละกลุ่มนำเสนอในรูปของแผนผังมโนทัศน์ และให้ประเมินนักเรียนตนเอง และเพื่อน และผู้นำเสนอถามผู้ฟัง(20นาที)

ขั้นสรุปความคิดรวบยอด

- นักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ (20 นาที)

ขั้นประยุกต์แนวคิด

- นักเรียนร่วมกันคิดโครงการรณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์

การวัดและประเมินผล

1 วิธีการวัดผล ประเมินผล

- ประเมินการทำงานกลุ่มโดยตนเอง เพื่อน และครู
- ตรวจใบงาน เรื่องโรคเอดส์

2. เครื่องมือการวัดผล

- แบบประเมินการทำงานกลุ่มโดยตนเอง เพื่อน และครู
- ใบงาน เรื่องโรคเอดส์

สื่อและอุปกรณ์

1. ชุดการเรียนรู้แบบนักเรียนมีส่วนร่วม เรื่องโรคเอดส์
2. ใบความรู้เรื่องโรคเอดส์
3. ใบงานเรื่องโรคเอดส์

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรทวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
2. หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ 7

วิชาเพิ่มเติมเลือก ก้าวย่างอย่างเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงและผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

ในปัจจุบันมีสถานการณ์หลายอย่างจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจผิดพลาด การที่เด็กชายหญิงเข้าสู่วัยรุ่น จะมีพัฒนาการด้านร่างกาย และจิตใจมีความพร้อม ร่างกายเจริญเติบโตที่อยู่ในวัยเจริญพันธ์ และคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์ และคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นการตอบสนองความต้องการของตนเอง ความพึงพอใจสิทธิร่างกายของตนเอง ความอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง จึงนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างถูกต้อง ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เช่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนในด้านตนเอง เศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว
2. นักเรียนสามารถบอกวิธีการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนได้

สาระการเรียนรู้

1.ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

2.ผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนในด้านดนเอง เศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นประสบการณ์

- ครูถามนักเรียนเห็นเด็กที่ยังเรียนอยู่ตั้งครรภ์แล้วคิดอย่างไร (5 นาที)

ขั้นสะท้อนความคิด

- นักเรียนและครูทบทวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่นักเรียนได้คิดไว้เมื่อสัปดาห์แรก (5 นาที)
- นักเรียนดูหนังสั้นเรื่องทางเลือก (50 นาที)
- แบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ศึกษาใบความรู้ และให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นแต่ละบุคคล และสรุปเป็นแผนผังมโนทัศน์ โดยแบ่งหัวข้อดังนี้
  1. ผลกระทบต่อตนเอง
  2. ผลกระทบต่อครอบครัว

3. ผลกระทบต่อสังคม

4. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

(15 นาที)

- นำเสนอพร้อมกันกลุ่มละ 1 คนร่วมกันอภิปรายถึงผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

ขั้นความคิดรวบยอด

- นักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย

ขั้นประยุกต์แนวคิด

- นักเรียนเขียนว่านักเรียนจะมีวิธีการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างไร (10 นาที)

การวัดผลประเมินผล

1. วิธีการวัดผลประเมินผล

- ประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอผลงานโดยตนเอง เพื่อน ครู

2.เครื่องมือการประเมินผล

- แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอผลงานโดยตนเอง เพื่อน ครู

สื่อและอุปกรณ์

1. ชุดการเรียนรู้แบบนักเรียนมีส่วนร่วม เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงและผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน
2. หนังสั้นเรื่องทางเลือก
3. ใบความรู้เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงในวัยเรียน

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
2. หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ 8

วิชาเพิ่มเติมเลือก ก้าวย่างอย่างเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่องทดสอบหลังเรียน เวลา 2 คาบ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทดสอบหลังเรียนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ความรู้เรื่องเพศศึกษา

ตอนที่ 2 แบบทดสอบทักษะชีวิต

2. ครูเฉลยแบบทดสอบ โดยการแลกกันตรวจทั้งกระดาษคำตอบก่อนเรียนและหลังเรียน สรุปผลการเรียนทั้ง 2 ครั้งเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาตนเอง

สื่อและอุปกรณ์

แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ

ภาคผนวก ข

ผลการเปรียบเทียบ SPSS

ตาราง 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและแบบทดสอบทักษะชีวิต

ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบความรู้						ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบทักษะฯ					
	E1	E2	E3	E4	E5	IOC	E1	E2	E3	E4	E5	IOC
1	1	1	0	1	1	0.8	1	1	1	0	1	0.6
2	1	1	1	-1	0	0.4	2	1	1	0	0	0.4
3	1	1	1	1	0	0.8	3	1	-1	0	1	0.4
4	0	1	1	1	1	0.8	4	1	1	0	1	0.8
5	1	1	1	1	1	1	5	1	1	1	-1	0.4
6	0	1	1	1	1	0.8	6	1	0	0	0	0.4
7	1	1	0	1	0	0.6	7	1	1	1	1	1
8	1	1	0	0	0	0.4	8	0	1	1	1	0.6
9	1	0	1	-1	1	0.4	9	1	1	0	1	0.4
10	1	1	0	1	1	0.8	10	1	1	1	1	1
11	1	1	0	0	0	0.4	11	1	1	1	0	0.6
12	1	0	1	-1	1	0.4	12	0	0	0	1	0.4
13	1	1	1	1	1	1	13	1	1	0	1	0.8
14	0	1	1	1	0	0.6	14	1	1	-1	0	0.4
15	1	1	0	0	0	0.4	15	1	1	1	1	0.8
16	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0.8
17	1	1	1	0	0	0.6	1	1	1	1	1	1
18	1	-1	0	1	1	0.4	0	1	1	1	1	0.8
19	1	1	0	1	0	0.6	1	1	1	1	-1	0.6
20	0	1	1	1	1	0.8	1	1	0	0	0	0.4
21	1	1	1	1	1	1	1	-1	0	1	1	0.4
22	0	1	1	1	1	0.8	1	1	0	1	1	0.8
23	1	1	0	1	0	0.6	1	1	0	0	0	0.4
24	1	1	0	0	0	0.4	1	0	1	0	1	0.6
25	1	0	1	-1	1	0.4	1	1	1	1	1	1
26	1	1	0	1	1	0.8	0	1	1	1	0	0.6
27	1	1	0	-1	1	0.4	1	1	0	1	1	0.8
28	1	0	1	0	1	0.6	1	1	1	1	1	1
29	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0.6
30	0	1	1	1	0	0.6	1	1	0	1	1	0.8

จากตาราง 12 พบว่า แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษามีค่าดัชนีความสอดคล้องที่มากกว่า 0.5 จำนวน 20 ข้อ (ข้อที่ไม่คัดเลือกได้แก่ 2, 8, 9, 11, 12, 15, 18, 24, 25 และ 27)

แบบทดสอบทักษะชีวิตมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่มากกว่า 0.5 จำนวน 20 ข้อ (ข้อที่ไม่คัดเลือกได้แก่ 2, 3, 5, 6, 9, 12, 14, 20, 21 และ 23)

ตาราง 13 ผลคะแนนการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ค่าความยาก

ข้อ	จำนวนคนที่ตอบถูก	จำนวนคนที่ตอบผิด	ค่าความยาก
1	18	12	0.60
2	21	9	0.70
3	19	11	0.63
4	20	10	0.67
5	20	10	0.67
6	20	10	0.67
7	18	12	0.60
8	20	10	0.67
9	20	10	0.67
10	22	8	0.73
11	19	11	0.63
12	20	10	0.67
13	22	8	0.73
14	13	17	0.43
15	23	7	0.77
16	21	9	0.70
17	18	12	0.60
18	20	10	0.67
19	22	8	0.73
20	20	10	0.67

ตาราง 14 ผลคะแนนการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก

ข้อ	คะแนนกลุ่มสูง	คะแนนกลุ่มต่ำ	ค่าอำนาจจำแนก
1	12	6	0.40
2	13	8	0.33
3	12	7	0.33
4	12	8	0.27
5	13	7	0.40
6	12	8	0.27
7	12	6	0.40
8	13	7	0.40
9	13	7	0.40
10	14	8	0.40
11	12	7	0.33
12	12	8	0.27
13	14	8	0.40
14	9	4	0.33
15	14	9	0.33
16	13	8	0.33
17	12	6	0.40
18	12	8	0.27
19	14	8	0.40
20	13	7	0.40

คะแนนความรู้เพศศึกษา

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้เพศศึกษาก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกเป็นรายข้อ (n = 60)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ข้อใดคือจุดประสงค์ที่สำคัญของการเรียนเพศศึกษา	0.70	0.47	0.67	0.48
2	ข้อใดเป็นหลักของการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม	0.53	0.51	0.73	0.45
3	หากนักเรียนเกิดปัญหากับเพื่อนนักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร	0.90	0.31	0.80	0.41
4	บุคคลในข้อใดวางตัวต่อเพศตรงข้ามได้อย่างเหมาะสมที่สุด	0.53	0.51	0.73	0.45
5	เกราะป้องกันที่ดีที่สุดเพื่อให้ห่างไกลจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรคือข้อใด	0.73	0.45	0.70	0.47
6	ข้อใดเป็นการใช้ทักษะการปฏิเสธที่ไม่เหมาะสม	0.50	0.51	0.63	0.49
7	ผู้ที่ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดไม่ควรปฏิบัติตนตามข้อใด	0.67	0.48	0.63	0.49
8	วันชัยต้องการคุมกำเนิดแบบชั่วคราว ถ้าวันชัยมาปรึกษานักเรียน นักเรียนจะแนะนำให้วันชัยใช้การคุมกำเนิดแบบใดจึงจะเหมาะสมที่สุด	0.73	0.45	0.70	0.47
9	ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับถุงยางอนามัย	0.67	0.48	0.60	0.50
10	การนับระยะปลอดภัยมีวิธีการนับอย่างไร	0.60	0.50	0.50	0.51
11	วิธีการคุมกำเนิดแบบใดมีโอกาสพลาดได้ง่ายที่สุด	0.70	0.47	0.60	0.50

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
12	ข้อใดกล่าวถึงถุงยางอนามัยไม่ถูกต้อง	0.73	0.45	0.73	0.45
13	ถุงยางอนามัยสามารถช่วยป้องกันการมีบุตรได้อย่างไร	0.67	0.48	0.73	0.45
14	บุคคลใดมีความเสี่ยงต่อการติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์มากที่สุด	0.60	0.50	0.73	0.45
15	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อข้อใดมากที่สุด	0.70	0.47	0.57	0.50
16	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในข้อใดที่เป็นปัญหามากที่สุดในปัจจุบัน	0.80	0.41	0.70	0.47
17	ข้อใดไม่ใช่ช่องทางติดต่อของโรคเอดส์	0.70	0.47	0.80	0.41
18	การป้องกันโรคเอดส์ที่ดีที่สุดคือข้อใด	0.70	0.47	0.70	0.47
19	ผู้ป่วยเอดส์จะเสียชีวิตเนื่องจากสาเหตุใดมากที่สุด	0.40	0.50	0.57	0.50
20	โรคซิฟิลิส มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร	0.37	0.49	0.63	0.49
	รวม	12.93	1.23	13.47	2.05

จากตาราง 15 พบว่า คะแนนผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนในข้อที่ 20, 15, และข้อที่ 19 ค่อนข้างน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.37 และ 0.57 ตามลำดับ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยความรู้เพศศึกษาหลังการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกเป็นรายข้อ (n = 60)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ข้อใดคือจุดประสงค์ที่สำคัญของการเรียนเพศศึกษา	0.77	0.43	0.67	0.48
2	ข้อใดเป็นหลักของการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม	0.87	0.35	0.73	0.45
3	หากนักเรียนเกิดปัญหากับเพื่อน นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร	0.90	0.31	0.80	0.41
4	บุคคลในข้อใดวางตัวต่อเพศตรงข้ามได้อย่างเหมาะสมที่สุด	0.83	0.38	0.73	0.45
5	เกราะป้องกันที่ดีที่สุดเพื่อให้ห่างไกลจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรคือข้อใด	0.97	0.18	0.70	0.47
6	ข้อใดเป็นการใช้ทักษะการปฏิเสธที่ไม่เหมาะสม	0.70	0.47	0.67	0.48
7	ผู้ที่ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดไม่ควรปฏิบัติตนตามข้อใด	0.93	0.25	0.67	0.48
8	วันชัย ต้องการคุมกำเนิดแบบชั่วคราว ถ้าวันชัยขอคำปรึกษาจากนักเรียน นักเรียนจะแนะนำให้วันชัยใช้การคุมกำเนิดแบบใดจึงจะเหมาะสมที่สุด	0.93	0.25	0.60	0.50
9	ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับถุงยางอนามัย	0.93	0.25	0.63	0.49
10	การนับระยะปลอดภัยมีวิธีการนับอย่างไร	0.63	0.49	0.60	0.50
11	วิธีการคุมกำเนิดแบบใดมีโอกาสพลาดได้ง่ายที่สุด	0.90	0.31	0.60	0.50
12	ข้อใดกล่าวถึงถุงยางอนามัยไม่ถูกต้อง	1.00	0.00	0.73	0.45

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
13	ถุงยางอนามัยสามารถช่วยป้องกันการมีบตรได้อย่างไร	1.00	0.00	0.83	0.38
14	บุคคลใดมีความเสี่ยงต่อการติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์มากที่สุด	0.90	0.31	0.73	0.45
15	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อข้อใดมากที่สุด	0.93	0.25	0.67	0.48
16	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในข้อใดที่เป็นปัญหามากที่สุดในปัจจุบัน	1.00	0.00	0.70	0.47
17	ข้อใดไม่ใช่ช่องทางติดต่อของโรคเอดส์	1.00	0.00	0.80	0.41
18	การป้องกันโรคเอดส์ที่ดีที่สุดคือข้อใด	0.73	0.45	0.70	0.47
19	ผู้ป่วยเอดส์จะเสียชีวิตเนื่องจากสาเหตุใดมากที่สุด	0.50	0.51	0.63	0.49
20	โรคซิฟิลิส มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร	0.50	0.51	0.67	0.48
	รวม	16.93	1.41	13.87	1.63

จากตาราง 16 พบว่า คะแนนผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาหลังการเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยในข้อที่ 13 มากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 และ 0.83 ตามลำดับ

คะแนนทักษะชีวิต

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนทดสอบเกี่ยวกับทักษะชีวิต ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ทักษะการตัดสินใจ					
1	สุดาเพิ่งสอบเข้า ม.1 ได้ หลังเปิดภาคเรียน 1 สัปดาห์มีนักเรียนชายรุ่นพี่ ม. 6 มาชวนไปเที่ยว rca ในเย็นวันเสาร์ บอกว่าเป็นธรรมเนียมของการรับน้อง ถ้านักเรียนเป็นสุดา นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร	2.63	1.03	2.90	0.96
2	โป้งมีคอนโดฯ อยู่ใกล้โรงเรียน หลังเลิกเรียนโป้งชวนแป๋มไปดูวิดิทัศน์โป๊ในระหว่างที่รอผู้ปกครองมารับ ถ้านักเรียนเป็นแป๋ม นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร	2.53	1.11	2.77	0.82
3	วันสุดท้ายของการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการฉลองกันที่ผับแห่งหนึ่งและนักเรียน 1 คน สามารถชวนเพื่อนต่างเพศไปร่วมงานนี้ด้วย 1 คน รุ่นพี่ ม.6 ที่เอิงสนิทชวนเอิงไปร่วมงานนี้ด้วย ถ้านักเรียนเป็นเอิง นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร	2.63	1.16	2.77	0.97

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
4	ขณะที่รุ่นพี่กำลังให้รุ่นน้องซ้อมเชียร์อยู่บนอัฒจรรย์ นักเรียนหญิงคนหนึ่งจะขอรุ่นพี่ไปห้องน้ำ โดยรุ่นพี่ผู้ชายอาสาจะพาไปส่งที่ห้องน้ำหลังอาคารเรียน ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนหญิงคนนั้น นักเรียนจะติดสินใจอย่างไร	2.53	1.14	3.00	0.95
5	ตั้ม ถูกเพื่อนๆ ชวนให้หนีเรียนและไปหาอะไรสนุกๆ ทำกันที่หลังอาคาร ตั้มเห็นว่าเพื่อนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยสนใจเรียน หนังสือและถกฝ่ายปกครองตัดคะแนนความประพฤติในเรื่องการใช้ยาเสพติด และปัญหาชู้สาว หลายคะแนนแล้ว ถ้านักเรียนเป็นตั้ม นักเรียนจะตัดสินใจไปหรือไม่	2.60	0.97	3.07	1.01
6	เจี๊ยบชวนน้ำไปพบเพื่อนผู้ชายที่รู้จักกันโดยการคุยกันทางอินเตอร์เน็ต 4-5 ครั้ง หลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นน้ำ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร	2.57	0.90	2.90	0.96
7	การกระทำของใคร แสดงให้เห็นถึงการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างเหมาะสม	2.27	0.87	2.67	0.96
ทักษะการต่อรอง					
8	หากนักเรียนคบกันในฐานะคนรัก ควรปฏิบัติต่อกันอย่างไร	2.77	1.01	2.70	0.92

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9	อาวุธเป็นเพื่อนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมใช้ยาเสพติด ในช่วงใกล้สอบ อาวุธชวนนักเรียนให้ลองใช้ยาบ้า จะได้อ่านหนังสือได้นานขึ้น นักเรียนจะตอบอาวุธว่าอย่างไร	2.43	1.10	3.00	0.87
10	ลิเดียคบกับแฟนมา 2 ปี แฟนขอมีเพศสัมพันธ์โดยให้เหตุผลว่าว่าคบกันมานานแล้วและรักลิเดียวคนเดียว ลิเดียควรทำอย่างไร	2.30	1.02	2.87	0.82
11	หากเพื่อนต่างเพศชวนไปดูภาพยนตร์รอบดึก เราควรเลือกคำตอบแบบใด	2.43	1.10	2.60	0.86
12	เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ ควรทำอย่างไร	2.60	1.13	2.63	0.85
13	หากนักเรียนอยู่ในสถานการณ์กำลังจะถูกล่วงละเมิดทางเพศ นักเรียนจะทำอย่างไร	2.20	1.10	2.77	0.90
14	หน่อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปลาย ผู้ปกครองทำงานไกลบ้านจึงไม่สามารถมารับหน่อยที่โรงเรียนได้ หน่อยจึงต้องกลับบ้านเองเป็นประจำ วันหนึ่งระหว่างที่หน่อยนั่งรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างเข้าซอย ปรากฏว่ารถเลี้ยวไปทางที่ไม่ใช่บ้านของหน่อย หน่อยจะทำอย่างไร	2.53	1.04	3.03	0.93

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ					
15	สพจน์ เป็นเพื่อนรักของนักเรียน วันหนึ่งสุพจน์ชวนนักเรียนหารายได้เสริม โดยการช่วยสุพจน์ส่งของ ซึ่งนักเรียนสงสัยว่าอาจเป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง นักเรียนจะบอกสุพจน์อย่างไร	2.67	1.09	2.70	1.02
16	ณเดชคุยอยู่กับแพนเค้กที่หอพักจนดึก แล้วขอค้างที่หอโดยสัญญาว่าจะไม่ล่วงเกินแพนเค้ก เด็ดขาด ถ้านักเรียนเป็นแพนเค้กนักเรียนจะทำอย่างไร	2.50	0.78	2.83	0.99
17	ข้อใดเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี	2.67	0.96	2.53	1.01
18	ต้อมกับเอ๋เป็นเพื่อนกันสมัยเรียนประถม หลังเรียนจบต่างคนต่างไปเรียนคนละโรงเรียน จนกระทั่งจบมัธยมปลาย มีงานเลี้ยงรุ่นต้อมกับเอ๋มาเจอกันอีกครั้ง ต้อมสนใจในตัวเอ๋ หลังงานเลิกต้อมจึงชวนเอ๋ไปนอนค้างที่คอนโดโดยอ้างว่าจะชวนไปคุยต่อหลังจากที่ไม่เจอกันนาน ถ้านักเรียนเป็นเอ๋นักเรียนจะตอบอย่างไร	2.57	2.57	3.07	0.91

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
19	นักเรียนกำลังไปเข้าห้องน้ำของโรงเรียน บังเอิญพบเพื่อนๆ กำลังดูคลิปลามก เพื่อนชักชวนให้นักเรียนดูด้วย นักเรียนจะพูดว่าอย่างไร	2.30	2.30	2.77	1.07
20	อิ๋วชวนแอ๋วไปงานวันเกิดเพื่อนแล้วเพื่อนๆ ได้ชักชวนให้แอ๋วดื่มสุรา สูบบุหรี่ และดูคลิปลามก ถ้านักเรียนเป็นแอ๋วนักเรียนจะตอบเพื่อนอย่างไร	2.47	2.47	2.97	1.00
	รวม	2.51	0.18	2.83	0.28

จากตาราง 17 พบว่า คะแนนผลการทดสอบทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยข้อที่ 8 สูงที่สุด อยู่ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.77 และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยข้อที่ 5 และข้อที่ 18 สูงที่สุด อยู่ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.07

ตาราง 18 คะแนนทดสอบเกี่ยวกับทักษะชีวิต หลังการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ทักษะการตัดสินใจ					
1	สุดาเพิ่งสอบเข้า ม.1 ได้ หลังเปิดภาคเรียน 1 สัปดาห์มีนักเรียนชายรุ่นพี่ ม. 6 มาชวนไปเที่ยว RCA ในเย็นวันเสาร์ บอกว่าเป็นธรรมเนียมของการรับน้อง ถ้านักเรียนเป็นสุดา นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร	4.00	0.00	2.90	0.96

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
2	โป้งมีคอนโดฯ อยู่ใกล้โรงเรียน หลังเลิกเรียนโป้งชวนแป๋มไปดูวิดิทัศน์โป๊ในระหว่างที่รอผู้ปกครองมารับ ถ้านักเรียนเป็นแป๋ม นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร	4.00	0.00	2.77	0.82
3	วันสุดท้ายของการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการฉลองกันที่ผับแห่งหนึ่งและนักเรียน 1 คน สามารถชวนเพื่อนต่างเพศไปร่วมงานนี้ด้วย 1 คน รุ่นพี่ ม.6 ที่เอิงสนิทชวนเอิงไปร่วมงานนี้ด้วย ถ้านักเรียนเป็นเอิง นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร	4.00	0.00	2.80	0.92
4	ขณะที่รุ่นพี่กำลังให้รุ่นน้องซ้อมเชียร์อยู่บนอัฒจรรย์ นักเรียนหญิงคนหนึ่งจะขอรุ่นพี่ไปห้องน้ำ โดยรุ่นพี่ผู้ชายอาสาจะพาไปส่งที่ห้องน้ำหลังอาคารเรียน ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนหญิงคนนั้น นักเรียนจะติดสินใจอย่างไร	3.93	.037	3.00	0.95
5	ตั้ม ถูกเพื่อนๆ ชวนให้หนีเรียนและไปหาอะไรสนุกๆ ทำกันที่หลังอาคาร ตั้มเห็นว่าเพื่อนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยสนใจเรียน หนังสือและถูกฝ่ายปกครองตัดคะแนนความประพฤติในเรื่องการใช้ยาเสพติด และปัญหาชู้สาวหลายคะแนนแล้ว ถ้านักเรียนเป็นตั้ม นักเรียนจะตัดสินใจไปหรือไม่	4.00	0.00	3.17	0.83

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6	เจี๊ยบชวนน้ำไปพบเพื่อนผู้ชายที่รู้จักกันโดยการแชทคุยกันทางอินเตอร์เน็ต 4-5 ครั้ง ที่ห้างแห่งหนึ่งหลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นน้ำ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร	3.83	0.38	2.93	0.91
7	การกระทำของใคร แสดงให้เห็นถึงการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างเหมาะสม	3.87	0.57	2.87	0.73
ทักษะการต่อรอง					
8	หากนักเรียนคบกันในฐานะคนรักควรปฏิบัติต่อกันอย่างไร	3.90	0.40	2.83	0.75
9	อาวุธเป็นเพื่อนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมใช้ยาเสพติด ในช่วงใกล้สอบ อาวุธชวนนักเรียนให้ลองใช้ยาบ้า จะได้อ่านหนังสือได้นานขึ้น นักเรียนจะตอบอาวุธว่าอย่างไร	3.97	0.18	3.13	0.68
10	ลิเดียคบกับแฟนมา 2 ปี แฟนขอมีเพศสัมพันธ์โดยให้เหตุผลว่าว่าคบกันมานานแล้วและรักลิเดียวคนเดียว ลิเดียควรทำอย่างไร	3.87	0.51	2.90	0.80
11	หากเพื่อนต่างเพศชวนไปดูภาพยนตร์รอบดึก เราควรเลือกคำตอบแบบใด	3.20	0.85	2.80	0.66
12	เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ ควรทำอย่างไร	3.37	1.07	2.83	0.75

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
13	หากนักเรียนอยู่ในสถานการณ์กำลังจะถูกล่วงละเมิดทางเพศ นักเรียนจะทำอย่างไร	3.80	0.66	2.80	0.89
14	หน่อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปลาย ผู้ปกครองทำงานไกลบ้าน จึงไม่สามารถมารับหน่อยที่โรงเรียนได้ หน่อยจึงต้องกลับบ้านเองเป็นประจำ วันหนึ่งระหว่างที่หน่อยนั่งรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างเข้าซอย ปรากฏว่ารถเลี้ยวไปทางที่ไม่ใช่บ้านของหน่อย หน่อยจะทำอย่างไร	3.80	0.48	3.07	0.87
ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ					
15	สุพจน์ เป็นเพื่อนรักของนักเรียน วันหนึ่งสุพจน์ชวนนักเรียนหารายได้เสริม โดยการช่วยสุพจน์ส่งของ ซึ่งนักเรียนสงสัยว่าอาจเป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง นักเรียนจะบอกสุพจน์อย่างไร	3.90	0.55	2.87	0.90
16	ณเดชคุยอยู่กับแพนเค้กที่หอพักจนดึก แล้วขอค้างที่หอโดยสัญญาว่าจะไม่ล่วงเกินแพนเค้ก เด็ดขาด ถ้านักเรียนเป็นแพนเค้ก นักเรียนจะทำอย่างไร	3.93	0.25	3.07	0.69
17	ข้อใดเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี	3.93	0.25	2.83	0.79

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	กลุ่มทดลอง(n = 30)		กลุ่มควบคุม(n = 30)	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
18	ต้อมกับเอ๋เป็นเพื่อนกันสมัยเรียนประถม หลังเรียนจบต่างคนต่างไปเรียนคนละโรงเรียน จนกระทั่งจบมัธยมปลาย มีงานเลี้ยงรุ่นต้อมกับเอ๋มาเจอกันอีกครั้ง ต้อมสนใจในตัวเอ๋ หลังงานเลิกต้อมจึงชวนเอ๋ไปนอนค้างที่คอนโดโดยอ้างว่าจะชวนไปคุยต่อหลังจากที่ไม่เจอกันนาน ถ้านักเรียนเป็นเอ๋นักเรียนจะตอบอย่างไร	3.47	1.07	3.13	0.82
19	นักเรียนกำลังไปเข้าห้องน้ำของโรงเรียน บังเอิญพบเพื่อนๆ กำลังดูคลิปลามก เพื่อนชักชวนให้นักเรียนดูด้วย นักเรียนจะพูดว่าอย่างไร	3.97	0.18	2.97	0.85
20	อิ๋วชวนแอ๋วไปงานวันเกิดเพื่อนแล้วเพื่อนๆ ได้ชักชวนให้แอ๋วดื่มสุรา สูบบุหรี่ และดูคลิปลามก ถ้านักเรียนเป็นแอ๋วนักเรียนจะตอบเพื่อนอย่างไร	3.87	0.35	3.00	0.95
	รวม	3.83	0.18	2.93	0.22

จากตาราง 18 พบว่า คะแนนผลการทดสอบทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาหลังเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยข้อที่ 1, 2, 3 และ 5 สูงที่สุด อยู่ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.00 และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยข้อที่ 5 สูงที่สุด อยู่ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.17

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	กิริยา กุศลส่ง
วันเดือนปีที่เกิด	27 สิงหาคม 2531
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลทหารผ่านศึก จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	6003/57 ถนนประชาสงเคราะห์ แขวง-เขตดินแดง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2543	ประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนสตรีพร้อมพรรณวิทยา
พ.ศ.2549	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ฯ
พ.ศ.2549	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนมักกะสันพิทยา
พ.ศ.2553	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชสุขศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2561	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ